

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Adalet Giriş : Tarih : 11/02/2015 Stenograf : Kayıt: Adalet Sayfa: 1

11 Şubat 2015 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 10.45

BAŞKAN: Ahmet İYİMAYA (Ankara)

BAŞKAN VEKİLİ: Hakkı KÖYLÜ (Kastamonu)

SÖZCÜ: Yılmaz TUNÇ (Bartın)

KÂTİP: Mustafa Kemal ŞERBETÇİOĞLU (Bursa)

-----0-----

BAŞKAN – Komisyonumun çok değerli ve yetkin üyelerini, toplantımıza katılan çok kıymetli önceki Yargıtay başkanlarını, yine toplantımıza katılan onur ve şeref misafirimiz olan Hocam Fikret Eren’i, yine toplantımıza katılan savunma erkinde sorumluluk hukuku alanında uzmanlaşmış isimlerini okuyacağım arkadaşlarımı, tabii, Barolar Birliği temsilcisini, basını, isimlerini telaffuz etmediğim tüm katılanları selamlayarak oluşan yeter sayı, içtima nisabı temelinde oturumu açıyor, çalışmalarını başlatıyorum.

Değerli arkadaşlar, bugünkü gündemimiz hem hukuk tarihi hem yargı tarihi ve hem de siyaset tarihi bakımından özgün bir toplantıdır. Bu özgünlük, toplantı gündeminin içeriğinden kaynaklanmaktadır. Evrensel hukukta ve ulusal hukukta bu denli yaşanan gelişmeye rağmen, hukukun fark edilemeyen, yeni sözcükle gizil bir sorunu bugün sadece bir parçasıyla gündeme getiriliyor, değerlendiriliyor. Gerçekten, bütün sistemlere, siyasal sistemlere, hukuk sistemlerine rağmen bu sistemlerin keşfedemediği temel değer, Latince anlatımıyla “terra incognita” insanın kendisidir. Bugün ticari zararlara, toprak zararlarına veya haklarına tanınan berraklık ve açıklığa rağmen, insan zararlarının hukukta flu, parçalı ve amipleşmiş şekliyle düzenlenmesi hukuk öğretisi dâhil, küresel hukuk evreninin bağışlanmaz bir ayıbıdır.

Teklifin sahibiyim. Benim siyasal yaşamım genellikle komisyon başkanlıklarında geçti. Adımla Parlamenta sunup, başkan olduğum komisyon gündemine herhangi bir teklifimi almadım ama bugün, kendi teklifim değil, bir insan hakkı sorununu çözmeye yönelik bir teklif olduğu için, değerli arkadaşlarımın hem sarı hem de vücut dilleriyle onay verdiği insan zararları mahkemelerinin kuruluş ve görevlerine ilişkin teklifi gündeme almış oluyoruz. Mutlu bir zamanı yaşıyorum. Savunma erkinde ömrümün hemen tamamını -çok azını diğer davalara- sorumluluk davalarına harcadım. Ve sorumluluk davalarını sonuca endeksli olarak değil, hukukun özüne ve kendisine katıcı şekilde akademik temelde yürüttüm, bir birikimim vardı ve o birikim bugün gerçekten bir Adalet Komisyonu raporuna inşallah, temenni ediyorum ki döner.

Ben içerikle ilgili çok kısa bilgi vereceğim, zamanınızı almayacağım ama ondan evvel yöntem konusunu yani toplantı zamanına kadarki çabalarımı sizlerle paylaşmak istiyorum. Bir defa, arkadaşlar, teklifin tümünü Türk hukuk fakültelerinin tümüne gönderdim. Belli bir süre koydum, sanıyorum çok önemli -gönderide şu, sadece görüşler değil, seçenek öneriler de istendi- ve büyük bir kodeks oluşacak, öyle tahmin ediyorum. İstisnasız bütün barolarımıza gönderdim. Ve bugünkü teklifi kısaca açıkladıktan sonra da sorumluluk hukuku pratiğinde uzmanlaşmış, yetkinleşmiş gerek yargı cephesinden gerek bilim cephesinden gerekse de savunma mesleğinden arkadaşları, ismen bildiğim için, yetkimi kullanarak çağırdım.

Bu kısa konuşmamda Türk sorumluluk hukukunun yıldızları olarak evvela... Hukuk fakültesinde öğrenciyken, hocam, Rusya’da bir uçak kaçırıldı, Trabzon’a inmişti, doktora öncesi tezlerimden birisi oydu ve kısasla ilgili, Coşkun Üçok Hocamızı, o seminer tezini hazırlarken Fatih döneminde meselenin incelendiğini -zaten İslam hukukunda yeri de var- Kırımlı, Kırımzade mecmuası, benim tazminat hukuku ışığını yakanlardan birisi odur “kisas fi madun in nefis” yani ölüme yol açmayan insan zararlarıdır, onu rahmetle anıyorum. Hocamız Profesör Haluk Tandoğan’ı rahmetle anıyorum. Mustafa Çenberci’yi, çok hatıralarım var, Yargıtay murafaa tarihinin son murafaasını yöneten odur. Murafaada avukat olarak da son murafaacı avukat benim, çok anılarım var, rahmetle anıyorum. Mustafa Reşit Karahasanoğlu’nun hâlen yaşıyor olduğunu sanıyordum. O daireden başkan sıfatıyla emekliye ayrılan üyeden adresini sordum, “Yok bende adresi.” dedi ama en azından ölmüş olduğunu bilmiş olması lazım. Hukukta vefasızlığın örneği olarak söylüyorum, Mustafa Reşit Karahasanoğlu’nun 2011’de kaybetmişiz, dev bir hukukçu, sorun hukukçusu onu da rahmetle anıyorum. Feridun Müderrisoğlu’nu rahmetle anıyorum. Gerçekten bunlar yıldızlardı.

Değerli arkadaşlar, ben teklifi ana çatısı itibarıyla sizlerle paylaşmak istiyorum. Tabii, insanların ölüm ve yaralanma dolayısıyla uğradıkları zararı tek sözcükte ifade eden bir terim yok. Mukayeseli inceledim, tahlil ettim, işte muinden mahrumiyet, desteksiz kalma zararları, işte iş göremezlik veya cismani zararlar, bu bir öneridir. “İnsan zararları” terimini kullandım, bilinçli olarak kullandım. Bir defa, yadırganan terimlerin ilk defa kulağa gelmesi kabul görmüyor, reaksiyon görüyor ama zaman içerisinde yerleşiyor, kökleşiyor, zaten eleştirinize de açık bu, problem değil.

Buradaki mesele şu: Şu andaki bizim hukuk modelimizde insan zararlarına ilişkin düzenlemeler çeşitli kanunlara serpiştirilmiştir. İdari yargı, ticari yargı, Borçlar Kanunu vesaire. Bir de bu davalar sorumluluğu doğuran olayın hukuki niteliği esas alınarak görev modellemesine tabi kılınmıştır. Nedir? Taşıma: Uçak, deniz veya kara. Yolcu, ticari bir iştir, ticaret mahkemesidir. Tüketici hukukunun düzenlediği alanda bir kol koptu, “tüketici mahkemesi” diyoruz. Yapısı itibarıyla

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Adalet Giriş : Tarih : 11/02/2015 Stenograf : Kayıt: Adalet Sayfa: 2

suçsa müdahale yoluyla ceza yargısına talebin getirilmesi veya ölçülmesi var. Askerî veya diğer idari yargı alanındaki eylemlerden doğması durumunda –bu, eylemdir veya sözleşmedir, işlemdir, çok istisnaidir işlemlerden doğan insan zararı- idari yargı görev. Konu Uzlaşma Komisyonunda tartışıldı, bu konuda bir ihtiyaç olduğu ortaya çıktı, düzenlemeye genel olarak olumlu bakıldı.

Bizim model de, model şu arkadaşlar: Şimdi, Anayasa'mızın 142'nci maddesi yasama organına görev modellemesinde özgün bir saha tanıyor "Yargılama usullerini, görevleri ve mahkemenin kuruluşunu ancak yasayla yaparsınız." diyor. Görev modellemesinde bir problem yok. Biz ne yaptık? Yürürlükteki hukuk, zararı doğuran olayın hukuki niteliğine göre modelleme yaptık. E, be adam, insan zararıysa zarara göre modelleme yapalım, o amipleşmeden kurtarmış oluruz, zarara göre. Zarar Ahmet İyimaya'nın gözünün yitirilmesi ise, zarar Ali Rıza Bey'in ruh dengesinin, üzüntüsünün yitirilmesi ise, zarar X kişinin hayatının sona ermesi ise bunu sorumlu doğuran olayın niteliğine bakılmaksızın belli bir tür yargıda görelim, sonuçlandırılalım. Bunun yararı ne? Bir: Hukukta tipleşmeyi ve ihtisaslaşmayı sağlıyorsunuz. İki: Ölçüm adaletsizliklerini ortadan kaldırırsınız. Üç: Gerçekten adalette kaliteyi üretmiş oluruz. Benim verdiğim örnekler, X örneği, Ahmet İyimaya örneği, Ali Rıza örneği, örnekler zıddıyla doğrudur yani benim gözümün artık kaybolmayacağı anlamına gelir, Ali Rıza Bey'in kendi ruh dünyasındaki derinliğinin aynen süreceği anlamına gelir, onun için bir sanat vardır orada Ali Rıza Bey.

Hocam, değerli arkadaşlar, şimdi, tabii, sorumluluğu doğuran olayın bağlı olduğu hukuk bakımından da somutlama yapmak gerekebilir, doğrudur. Mesela iş, ticari iş; faiz, ticari faiz olacak. O gibi durumlarda özel hâllerle ilgili bir düzenleme yapılabilir. Bu düzenleme sorunun kulağını düzenlemek kadar bir düzenleme değil. Bu bir ilk adımdır, insan zararları konusunda giderek insan zararları kodifikasyonu... Osmanlı kanunlaştırmasında, hocam, arazi kanunnamesi, toprak için özel bir kodifikasyon, insan zararları kodifikasyonu. Siyasetten fırsat bulursam o kodifikasyonu inşallah yapacağım. Zaten, biz, yürürlükteki borçlar kanununu modellerken, hocam, kimse farkına varmadı, ilim adamları da farkına varmadı, 55'inci maddesinin son fıkrasında "İnsan zararlarından borçlar kanununun şu hükümleri uygulanır." dedik, idari yargıda vesairede, zaman aşımı vesaire dâhil. Biz bunu kapalı yolla sağladık ama şimdi bir de insan zararları kodifikasyonu ortaya çıkmış olur. Faydalı bir çalışmadır. Bu çalışmanın tabii, herhâlde raporu bir ay sonra çıkabilir. Ben gerçekten mutadım olmayan uzunlukta konuşma yaptığım için bütün Komisyon üyesi arkadaşlarımdan özür de dilemiyorum ama anlayışları dolayısıyla şükranlarımı iletiyorum ve Komisyonumuza katılan ve giriş konuşmamda unvanlarını ifade ettiğim arkadaşları ismen Komisyonumla paylaşıyorum.

Birinci isim: Profesör Doktor Fikret Eren, benim Hocam ve sadece hukukçu değil, bir sosyal hukukçu, bir felsefe derinliğinde olan hukukçu.

(Toplantıya katılan katılımcıların isimleri okundu)

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, yöntem olarak ben evvela misafirleri dinleyelim diyorum, davetlilerin görüşlerini paylaşalım; ondan sonra aramızda bir tartışalım. Doğru mu?

Çok sağ olun.

Hocam, rahleyitedrisinizde yetiştik. Borçlar hukukunda, diğer dallarda olduğu gibi, 10'un altında bir numara almadım, ben 10'luk cevap yazdığımı düşünemiyorum, siz bana imtiyaz geçtiniz, 10 verdiniz. Gerçekten, bu tarihî oturumda Komisyon sizi bir şeref, onur konuğu olarak dinlemek istiyor ve aydınlanma ihtiyacını herhâlde belli ölçüde gidereceksiniz.

Buyurun Hocam.

Arz ediyorum.

PROF. DR. FİKRET EREN – Sayın Başkan, Komisyonun değerli üyeleri, milletvekilleri ve değerli katılımcılar; konuşmama başlamadan önce, mazisi çok eski anılara dayanan sevgili Başkanım ile bu ikinci, üçüncü olarak bir komisyonda bulunuyorum. Evvela, bu Komisyonun fiziki güzelliğini, yeni binada, bu kadar muhteşem, güzel bir masa etrafında toplanmamızı çok güzellikle anıyorum, kaydediyorum. Hakikaten fevkalade güzel bir komisyon odası ve masası ve tabii etrafında oturan değerli katılımcılar, Komisyon Başkanı, üyeleri ve yardımcıları da ayrıca.

Ayrıca sevgili Başkana, bilimsel, siyasal ve özellikle tazminat hukukunda olan engin bilgisi, zarafeti ve nezaketiyle bendenizi huzurlarınızda biraz şımarttığı için kendisine teşekkür ediyorum.

Bendeniz hakikaten sorumluluk hukukuna, özellikle borçlar hukukunun hem genel hükümlerini hem özel hükümlerini yazmış ve hâlen üniversitede ders veren ve ayrıca uygulaması olan bir bilim adamı, bir hukukçu olarak çok zaman harcadım. Otuz, kırk, elli yılım bilimsel ve pratik deneyimlerle, araştırmalarla bu hukuk dalında, sorumluluk hukukunda -bir üst kavram olarak arz ediyorum- geçmiştir. "Borçlar Hukuku Genel Hükümleri" adlı kitabımda dört yüz küsur sayfayı sorumluluk hukukuna ayırdım, onun da ayrı bir zevki var. İsviçre'nin çok tanınmış sorumluluk hukukçusu Oftinger, Almanya'nın çok tanınmış sorumluluk hukukçusu Koziol, rahmetli Hocamız, Ankara Hukukun çok değerli sorumluluk hukukçusu Haluk Tandoğan'ın ve diğer bilim adamı, uygulama adamı ve çok üstün, değerli yargı organlarının

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Adalet Giriş : Tarih : 11/02/2015 Stenograf : Kayıt: Adalet Sayfa: 3

görüşlerini, içtihatlarını hep tetkik ettim. Tetkik etme fırsatını bulduğum için çok mutluyum. Bu vesileyle değerli dostum, öğrencim, meslektaşım, kardeşim, Başkan beni bu güzide konuya çağırdığı için kendilerine şükranlarımı sunuyorum.

Hukuk, sadece hukuk değil bütün bilim, hatta sanat, hatta düşünce artık bölümlere, uzmanlıklara ayrıldı, daha da mikro uzmanlıklar başladı. İlk başladığımızda “division”lar, bölümler, kesimler diyorduk, şimdi, “sub-division”lar, daha alt ayrımlar, bölümler, uzmanlıklar başladı. Eskiden, hepimiz hatırlarız, bir dâhilîye mütehassısı, iç hastalıkları doktoru denilirdi, büyük insandı tabii, severdik, böyle bir doktora Allah düşürmesin ama ihtiyacımız olduğu zaman giderdik. Şimdi, kardiyojoloji, kalp hastalıkları; şimdi, endokrinoloji, metabolizma hususları ve bunun gibi, gastroenteroloji vesaire çok çeşitli “sub-division”lar, alt uzmanlık alanları açıldı. Konusu tiptan daha çok insansal olan, insan olan ve bütün normatif, sosyal bilimlerin prensi olan hukukta da bunun mutlaka olması gerekir. Kaldı ki bugün yaşamakta olduğumuz 21’inci yüzyılda artık her şeyin odağı, konusu, prensi insandır. O hâlde, insanın şahsında, insanın kendisinde, zatında doğan tüm zararların da bir uzmanlık katında hukukta, hem maddi hukukta hem usul hukukunda incelenmesi, konunun bu “division”, bölüm, tasnif içinde anlaşılması gerekir. Bu nedenle, bu teklifin içerisinde bulunan espriyi hararetle destekliyorum ve modern akışa, modern eğilimlere uygun olduğunu söylüyorum. İnşallah Komisyonunuz, değerli Adalet Komisyonunuz bu güzel teklifi - Sayın Başkanın da belirttiği gibi- kanunlaştırır. İnsan zararlarının -şimdilik dar da olsa- güzel bir kodifikasyonu hâline gelir. İleride belki yargı hukuku, usul hukuku ve maddi hukuk yönünden daha da alt dalları geliştirilebilir.

İnsan üzerinde bulunduğumuza göre Sayın Komisyonun Muhterem Başkanı ve üyeleri ve davetliler; evvela heyecanlanmamız gerekir, evvela bunu kutsamamız, önem vermemiz gerekir. Siyasetin bugün odağına koyduğu, etrafında Kâbe’de tavaf edilir gibi insanların döndüğü çağda insan hakikaten kutsaldır. Bu insanı en ince uzmanlık alanlarına kadar inip derlemek, korumak, anlamak, anlatmak ve de yargılamak gerekir. Onun için, hakikaten belki Türk hukukunda bir öncü... Angloamerikan hukukunda bu “case”lerde var yani insan zararlarının bir uzmanlık alanı olarak hem maddi hukuk, “case law” hem de usul hukuku olarak yargılanmasında bu uzmanlık vardır. Ama maddi hukuk yönünden, özellikle “continental” yani Kıta Avrupası hukuku yönünden bu gelişmenin diğer ülkelere de bir örnek olacağı görüşündeyim.

Sayın Başkanın belirttiği gibi, kaldı ki yeni Borçlar Kanunu’muz bu konuda mikro alanda da olsa güzel bir adım atmıştır. Borçlar Kanunu’muzun 55’inci maddesi bu insan zararları dediğimiz konuya yargıda görev yönünden bir ışık tutmuş, hakikaten bir yıldız, bir kupon madde hâlinde Türk maddi hukuku içerisinde yıldızlaşmış, yerini bulmuştur. Şimdi, esasen, özü olan, esasen neşvünema hâlinde bulunan bunu büyütme, hakikaten Komisyonumuzun, daha sonra da Parlamentomuzun bir nevi kadirşinaslığında olacak bir konudur. Kadirşinaslık diyorum çünkü mevcudu, kutsalı, odağı, hakikaten onu da taçlaştırması gerekir. Kimin? Büyük Parlamentomuzun, büyük Meclisimizin.

Dolayısıyla, şuraya geliyoruz: Toprağın özel bir yasası var, özel bir görev alanı var. Bir orman kadastro diyoruz, bir tarım, toprak kadastro diyoruz, bunun bir kanunu var; fikrî haklar diyoruz, kanunu var; tüketici hakları diyoruz, kanunu var. Bunun gibi bütün, hepiniz malumualinizdir, biliyorsunuz, ben fazla teferruatına girmiyorum. Peki, bütün bunların özü, ışığı, kaynağı olan insanın, insan zararlarının niçin bir kanunu yoktur, görev yönünden, hatta ileride belki geliştirilir, maddi hukuk yönünden? Dolayısıyla, insan zararlarını bir tek uzmanlaşmış yargının görmesinde yarar görüyorum.

Tabii, yargı organları içerisinde ülkemizde organizasyon, teşkilatlanma yönünden en mükemmel, yığınsal olarak en donanımlı yer adli yargıdır ve zaten konu da adli yargının konusudur. Bugün toprak kadastro yaparken şu kısma, kamu mallarının, dar anlamda kamu malının, devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan toprakların olduğu yerde “İdari yargıya gidilsin.” diyebiliyor muyuz? O hâlde, kutsadığımız, her şeyin odağına oturmuş, malumu biz sadece burada duyurduğumuz, ilam ettiğimiz, insanın yaşam hakkına, vücut bütünlüğüne, sağlığına ilişkin meydana gelen kayıpların, telafi edilemez kayıpların yargılanmasında bir, sürat; iki, güven; üç, uzmanlık yönünden niçin böyle bir görevsel yargıyı çok görüyoruz? Bunu yadsımak, buna karşı çıkmak insana karşı çıkmaktır. Kendimizin de birer insan olduğumuzu düşündüğümüz takdirde demin arz ettiğim, çağdaş eğilimlerin hem hukukta hem politikada ve her şeyde uzmanlaşmaya gittiği bir dönemde böyle bir teklifi takdirle karşılıyorum. Böyle bir teklifte bendenize muhterem Komisyonun dışında verilecek her türlü göreve amade ve hazır olduğumu bildiriyorum.

Sizlerin içinde bu konuşmayı yapma fırsatını bulduğum için mutluluğumu bildiriyorum, saygılar sunuyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Hocam, çok sağ olun, bizi aydınlattınız, sadece bilim değil, heyecan dolu, bizi heyecanlandırdı.

Çok teşekkür ediyoruz.

Şimdi, Yargıtay 4. Hukuk Dairesi Başkanımız, önceki Başkanımız, eski demiyorum Başkanım, önceki Başkanımız diyorum. Anayasa Uzlaşma Komisyonunda CHP’li üyemiz Rıza Bey çok kıdemlilere “yaşlılar” falan diye ibare kullandı, “Değil, ‘genç kıdemliler’ diyeceğiz.” dedim.

Genç kıdemli Ağabeyimiz Bilal Bey, buyurun.

Sizin bu usule ilişkin görüşlerinizi çünkü yıllardır 4. Hukuk Dairesi Başkanlığımı...

YARGITAY 4. HUKUK DAİRESİ ONURSAL BAŞKANI BİLAL KARTAL – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Adalet Giriş : Tarih : 11/02/2015 Stenograf : Kayıt: Adalet Sayfa: 4

Değerli milletvekilleri, değerli katılımcılar; Sayın Başkanın böyle bir toplantıda bizi de düşündüğü için, bizim de ismimizi unutmadığı için kendilerine de özellikle teşekkür ediyorum.

Şimdi, tabii, ben Değerli Başkan ve Değerli Hocam gibi birtakım olayların tarihî gelişimine girmeyeceğim. Zaten bizim bilgi dağarcığımız da onlar kadar değildir.

Şimdi, bize verilen notta, insan bedenine ve insan yaşamına verilen zararlarla ilgili bir mahkemenin kurulması... Bu düşünceye gönülden katılıyorum. Doğrudur, bir uzmanlık alanıdır, insan gerçekten her şeyin temelinde, her şeyin odağında olan bir yaratıktır. Bu bakımdan, bunu önemsiyorum. Ancak, görev konusuna geldiği zaman bu konunun özellikle tartışılması gerekiyor.

Bendeniz, 4. Hukuk Dairesinde yaklaşık on sekiz yıla yakın çalışma yaptım ve bunun iki dönem Başkanlığını yaptım. Hakikaten, haksız fiillerden kaynaklanan zararların hangi yargı yolunda görülmesi hususunda büyük sorunlar karşımıza çıkmıştır ve bu zaman zaman, değerli üye arkadaşlarımızla kendimiz arasında ihtilaflara neden olmuş, karşı oylara neden olmuş ve bu davaların uzaması sonucunu doğurmuştur. Bu bağlamda, bizler “Hayır, bu iş adli yargıda görülmez, idari yargıda görülecek.” dediğimiz zaman iş idari yargıya gidiyordu. İdari yargı “Hayır, bu adli yargıda görülecektir.” diye görevsizlik verdiği zaman olay uyuşmazlık mahkemesine gidiyordu. Uyuşmazlık mahkemesinden çıkan bir karar o davanın yeniden, baştan alınması sonucunu doğuruyordu ve böylece -yaklaşık beş altı yıl, belki daha fazla, belki daha az- bir dava yargının çeşitli kollarında gidip geliyordu. Bu hukuk hakikaten inciticiydi. Şimdi, bunu önlemek için mutlaka bir çözüm bulunması gerekiyordu ve biz -yani bilmiyorum şu anda dairenin ne yaptığını ama- şöyle bir yöntemle hareket ediyorduk: Kamu kurumlarının, kamu kuruluşlarının verdiği zararlar kişisel bir kusura dayanmıyor ise bunun adli yargıda görülmesi konusunda bir sonuca varıyorduk. Eğer kişisel kusur varsa o zaman bunun, kişiye davanın yürütülmesini düşünüyorduk.

Şimdi, tabii, bu konuda da işte “Kişisel kusur mu var, idari kusur mu var?” bu da büyük bir tartışma yaratıyordu. Böylece konu...

ALİ RIZA ÖZTÜRK (Mersin) – Kişisel kusur varsa...

YARGITAY 4. HUKUK DAİRESİ ONURSAL BAŞKANI BİLAL KARTAL – Kişisel kusur varsa artık bunu idari yargıda değil...

BAŞKAN – Tamam, tersi...

YARGITAY 4. HUKUK DAİRESİ ONURSAL BAŞKANI BİLAL KARTAL – ...o kişiye doğru davanın yürütülmesi.

Şimdi, hâl böyle devam ettiği zaman... Tabii, bunu niçin böyle yapıyoruz? Sayın Başkana katılıyorum ben, tabii ki bu işin bu adli yargıda görülmesi gerekir fakat önümüzde ta Fransız hukukundan, Fransız idare hukukundan gelen bir anayasal düzenlemesi var. Anayasa’nın zannediyorum 125’inci maddesi var, idari bir yargı var. Şimdi, bunu nereye koyacaksınız? Anayasa’nın bu maddesi önümüzde durduğu sürece biz bu işi nasıl çözeceğiz? Bir idari eylem ve işlem den kaynaklanan bir zararı adli yargıya nasıl götüreceksiniz? Özellikle bizim önümüze getirilen, daha doğrusu daha önce Anayasa Mahkemesinin iptal ettiği Hukuk Muhakemeleri Yasası’nın 3’üncü maddesinde idari işlem den de sanki adli yargıya... İnsan zararından kaynaklanmışsa, insan bedenine, insanın vücut bütünlüğüne veya ölümüne neden olmuşsa işlem den de kaynaklanan bir zararın adli yargıya geleceğini... Aslında, tabii burada zannediyorum bir şekil hatası var. İdari işlem den herhâlde bir insanın bedenine veya ölümüne neden olunmaz. Bunun da yanlış bir yazım hatasından kaynaklandığını düşünüyorum.

Şimdi, benim önerim -çok uzatmayacağım meseleyi- şudur: Anayasa’nın bu maddeleri, bu düzenlenmesi ortada durduğu sürece biz bunu kolayca aşamayız. Değerli arkadaşlarımız, işte, efendim, bir kadastro davasından kaynaklanan bir zararın, kamulaştırmadan kaynaklanan, tapu sicilin tutulmasından kaynaklanan bir zararın adli yargıda görülüp de niçin idari yargıda görülmediğini ileri sürmektedirler. Bu tamamen mülkiyet hukukuyla ilgilidir. Mülkiyet hukukunun kamu düzenlemesiyle bir ilgisi yoktur. Bu kişisel bir ilişki olduğu için, mülkiyet hukukundan kaynaklandığı için tapu sicili tutulması, bunun adli yargıda görülmesinde bir sakınca veya da hukuka aykırılık düşünülmemektedir.

Benim esas fikrim sorulduğu zaman, ben aslında bir ülkede idari yargı, adli yargının da artık süresini tamamladığını düşünüyorum. Bunların birleştirilmesi ve daireler hâlinde, yine Yargıtay içerisinde daire olarak çalışmasının... Yine, yerel mahkemelerin de... İşte, nasıl ki ticaret mahkemesi, çocuk mahkemesi, aile mahkemesi, tüketici mahkemesi, sınıai haklar mahkemesi gibi o davalar o şekilde görülebilir ve bunlar gelip adli yargıda çözümlenebilir.

Tabii, Değerli Başkan bu öneriyi, bu teklifi getirirken Komisyon olarak işte, idari yargıda davaların uzadığı... Bir madde konur, efendim, işte, İdari Yargılama Usulü Kanunu’na. Denir ki: “İnsan bedenine, insan vücuduna, insanın ölümüne neden olan zararlar idari yargıda öncelikle görülür.” Gerek bu yerel mahkemelerde, idarenin yerel mahkemelerinde gerekse Danıştayda öncelikle görülür, bu da çabuklaştırılabilir.

Ben özetliyorum: Evet, insan zararlarına ilişkin mahkemelerin kurulmasına katılıyorum ancak Anayasa’nın mevcut bu düzenlemesi önümüzde durduğu sürece yazılı olan bu hukuk kurallarını aşmamamız gerekir. Yazılı hukuk kuralları doğru

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Adalet Giriş : Tarih : 11/02/2015 Stenograf : Kayıt: Adalet Sayfa: 5

olduğu için değil veya kanun, Anayasa doğru olduğu için değil ama Anayasa ve kanun olduğu için ona şu aşamada uymak zorundayız. Yani doğruluğu için değil ama yazılı olduğu için de buna uymak zorundayız. Dolayısıyla, zaten Anayasa Mahkemesi de bunu şu veya bu sebeple iptal etmiştir. Örneğin, 3'üncü maddede düzenlenen hatta askerî eylemlerden kaynaklanan işlerinde... Anayasa'nın zannediyorum 157'nci maddesi mi?

BAŞKAN – 157.

YARGITAY 4. HUKUK DAİRESİ ONURSAL BAŞKANI BİLAL KARTAL – 157'nci madde, bunların Askerî Yüksek İdare Mahkemesinde ilk ve son mahkeme olarak görüleceğini düzenleme altına almıştır. Bunu nereye sokacaksınız? Bu düzenlemeler durduğu sürece böylece karşımıza birtakım sorunlar çıkmaktadır.

Anayasa'nın, tabii, 142'nci maddesi, zannediyorum, orada işte mahkemelerin... Orada şuna baktığımız zaman fakat bu madde ile diğer bir madde çalışmıyor. Yani buradaki düzenleme önceki 125'le, 157'yle, Anayasa'nın 40'ıncı maddesiyle birlikte “Mahkemelerin kuruluşu, görev ve yetkileri, işleyişi ve yargılama usulleri kanunla düzenlenir.” diyor. Doğru ama diğer baştaki maddelerle bu maddeyi telif etmemiz de hukuki bir zorunluluk olarak karşımıza çıkmaktadır.

Söz hakkımı kullandığım için sizlere teşekkür ediyorum.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Şimdi, arkadaşlar, Bilal Bey ilginç bir noktaya değindi. Ben aşağı yukarı uzun bir dönem Anayasa Komisyonu Başkanlığı yaptım. Bir defa Anayasa'ya aykırılığı zaten Komisyon tartışacak.

125'inci madde bir görev maddesi değil Anayasa'nın, sorumluluk maddesidir. Yani bir şekli hukuk maddesi değil, maddi hukuk maddesidir. Sorumludur idare bütün eylem ve işlemlerinden yani yargı denetimine tabidir. Bir sorumluluk maddesidir ve idari yargı denetimi değil, burada anayasal sorun, sadece yüksek idare mahkemesiyle ilgilidir çünkü orada - idare mahkemesinden de arkadaşlarımız geldi, dinleyeceğiz onları- yüksek idare mahkemesinde sorun var. Anayasa Mahkemesinin hem muhalefet şerhlerinde hem de bu konudaki içtihat notlarında –bayağı literatür oluştu Bilal Bey, birisine gönderdim, Kemal Gözler- burada Anayasa'mızın 142'nci maddesine göre askerî yüksek idare mahkemesinin sorumluluk alanının dışında kalan sorumluluklarda yasama organı bir tercihte bulunabilir, Anayasa'ya aykırılık yok.

125'inci madde bir görev maddesi değil, bir sorumluluk maddesidir. Yani meseleyi literatürde o yönde tartışırız, ben sadece ön bilgi olarak arz edeyim dedim Başkanım.

YARGITAY 4. HUKUK DAİRESİ ONURSAL BAŞKANI BİLAL KARTAL – Sayın Başkanım, sizin bu sözünüz üzerine yine burada bir şey söylemek istiyorum.

Şimdi, bir zararın doğmasını zarar doğuran sebepten ayırarak tespit etmek yani gerek genel hukuk ilkelerine gerek...

BAŞKAN – Hayır. Genel hukuk ilkeleri orada bir körlük içinde. Genel hukuk ilkeleri insan zararının mahiyeti...

YARGITAY 4. HUKUK DAİRESİ ONURSAL BAŞKANI BİLAL KARTAL – Efendim, şimdi bakınız: İdari yargıdaki tüm davalarda tabii ki davalı idaredir. Şimdi, idari yargıda zarar tespitinde adli yargıdan farklı bir yöntem, farklı bir usul uygulanır. Zannediyorum, burada idari yargıdan arkadaşlar da vardır, onlar da geliştireceklerdir. Şimdi, orada onlar daha çok devletin yani idarenin –zararın- sorumlu olması için ağır kusur kavramını aramaktadırlar, ağır kusur eylemine, daha çok buna önem vermektedirler. Çünkü deniyor ki: “Efendim, işte kamu görevi yürütüyor. Dolayısıyla, kamu görevi yürütürken de birazcık da zarar verebilir. Dolayısıyla zarar gören de birazcık paylaşılsın.” Ama adli yargıda böyle bir yöntem yoktur. Onun için, şimdi idari bir eylem ve işlemle, idari bir eylemden kaynaklanan zararlar yani adi bir eylemden kaynaklanan zarar arasındaki o eylemden yani sebepten ayırarak zararın tespitinde kapsam bakımından da bize zannediyorum farklı sonuçlar doğurabilir.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, bunları çok genişçe tartışacağız, uzmanlık alanım olduğu için. Tabii, adli yargı, diyelim ki “İdari eylemden kaynaklanan bir zararı ölçerken hangi hukuku uygulayacak?” sorusu bir maddi hukuk sorunu. Zaten 55'inci maddede, idari yargı bile bu maddi hukuku -55'i, 45'i, 46'yı, 47'yi- uygulayacak dendi. O görev sorunu değil, maddi hukuk sorunu. Zaten ben takdim ederken de “özel hâller” diye bir bölüm düzenleriz dedim.

Şu var arkadaşlar: Medeniyet tarihinde, reform tarihinde şunu görürsünüz: Egemen olan doğrulardaki yanlış görememe noktasında zaaf oluyor, buna “ihtisas körlüğü” diyoruz. Ben mesela tazminat hukukçusuyum. Doğru zannettiğimdeki yanlış göremiyorum. Bilimse, sosyal bilimse buna “paradigma değişimi” diyor. Aslında şu anda tartıştığımız, doğru zannettiğimiz yanlışların yeni bir paradigmayla dizaynıdır. Dikkat ederseniz bir tazminat hukuku kodifikasyonunu getirmedim.

ALİ RIZA ÖZTÜRK (Mersin) – Başkanım, yanlışın doğrusu olmaz.

BAŞKAN – Yok, öyle değil, rölatif, mutlak doğru yok. Bakın, Einstein'ın en büyük teorisi, rölatiftir yani en mutlak doğru zannettiğimiz şeylerde yanlış oluşabilir. Oluşum döneminde doğru olabilir, sonra yanlış olabilir.

Arz ediyorum.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Adalet Giriş : Tarih : 11/02/2015 Stenograf : Kayıt: Adalet Sayfa: 6

Buyurun Mustafa Bey, Sevgili Başkanım; 9. Hukuk Dairesi, sorumluluk, iş hukuku. Yılmazcığım, senin sahanda, yıllarca Başkanlık yaptı. İşin kötüsü de yani benim tazminat hukuku kitabıma çok şey ettiniz yani bilmiyorum.

Buyurun.

YARGITAY 9. HUKUK DAİRESİ ONURSAL BAŞKANI MUSTAFA KILIÇOĞLU – Sayın Başkan, değerli üyeler, değerli katılımcılar; öncelikle, oldukça önemli bir gündem konusunda bana konuşma fırsatı vermeniz nedeniyle teşekkür ediyorum.

Otuz iki yıllık meslek yaşamımın on yılı Yargıtay üyeliği, dört yılı Başkanlıkta geçmiş. İş hukuku ve tazminat hukukuyla yoğrulan bir yaşam dönemim var. Bu arada dört yıl uyuşmazlık mahkemesi üyeliğim, üniversite hocalığım...

BAŞKAN – Hocam, profesör oldunuz mu? Doçent oldunuz, biliyorum ama...

YARGITAY 9. HUKUK DAİRESİ ONURSAL BAŞKANI MUSTAFA KILIÇOĞLU – Hayır.

Hâkim Akademisinde de hep bu tazminat hukuku ve iş hukuku alanında ders verdim. 1997’de sunduğum doktora tezi, cismani zarar ve hesap yöntemleri konusunda. O konuyu seçmemde de Sayın Başkanın, Sayın İyimaya’nın katkısı olmuştur ve o gün bugündür tazminat hukuku ve iş hukukuyla uğraşmaktayım büyük bir keyifle.

6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu, madde 3 geldiğinde ilk eleştirenlerden biri bendim. Sempozyumlarda ve kitaplarımda eleştirdim. Sonuç olarak Profesör Doktor İsmet Sungurbey’in İstanbul’da anma toplantısında ben bu eleştirimi tekrar yinelerken oradaki yine abide hocalarımızdan biri dedi ki: “Bu hüküm insani değil mi?” O anda, bir anda şaşırımdı, hemen de yanıt vermedim, ancak düşünmeye başladım. Döndüğümde konuyu daha değişik yani normatif ya da hukuk tekniği açısından değil de biraz daha doğal hukuka yönelik düşünmeye başladım.

Değerli arkadaşlar, şimdi, bu işin en güzel çözümü, zarar gören yerine kendimizi koymamızdır. Eğer bir olayda bir cismani zarar yani bedensel bir zarar, ölümler varsa ve eğer biz kendimizi sokmazsak yani zarar gören olarak kendimizi görmezsek bu olayın çözümünde sıkıntıya düşeriz diye düşündüm.

Peki, ben zarar gördüm, bu zararın giderimi için ne yapabilirim, ne düşünürüm ilk anda? Zararım bir an önce giderilsin, ilk talebim. İkinci talebim, tam olarak giderilsin. Üçüncü talebim, tazminat hukukunun amacının tatmin yöntemi olduğunun -Sayın Fikret Hocamın da ifade ettiği ve kitaplarında belirttiği gibi- sorumluluk hukukunda bu tazminatın tatmin amacının gözetilmesi gerekiyor, dolayısıyla benim tatmin olmam gerekiyor. Elbet, kopan kolun veya bir ölüm olayının tekrar yerine getirilmesi cismani yönden mümkün değildir ama tazmin yönünden bunun araştırmasının yapılması gerekir. Usul hukuku açısından ne düşünürüm?

Usul hukuku açısından da ben çok zaman geçirmeden bir an önce doğru mahkemede, doğru yargı yolunda dava açmayı düşünürüm. Biraz önce Sayın Başkanımın da ifade ettiği gibi, ne yazık ki uyuşmazlık mahkemesinde de dört yıl çalıştım, burada çok büyük sıkıntılar yaşadık. Örneğin, idarenin ajanının yaptığı bir hizmet kusurundan dolayı tazminat davasının adli yargıda mı, idari yargıda mı görüleceği konusunda çok çelişkili kararlar çıkmıştır. Bu çelişkili karar Yargıtayda da olmuştur. Yargıtayda benzer konuda Genel Kurul 3 kez fikir değiştirmiştir. Peki, bu zarar görenin “Hangi yargı yolunda benim davam görülecektir?” diye zaman kaybetmesinin adaletli bir yanı var mıdır arkadaşlar? Kim bunları mahkûm edebilir bu kadar?

Şimdi, biraz önce Sayın Başkanın ifade ettiği gibi, kişisel kusur, hizmet kusuru ayırımı ne yazık ki doğru bir şekilde... Zaten sınırlarının son derece zayıf oluşu, ince oluşu nedeniyle bu ayırmada çok büyük tartışmalar meydana gelmektedir. Örneğin, uyuşmazlık mahkemesindeki bir tartışmadan kısa bir bilgi vermek istiyorum. Uyuşmazlık mahkemesine gelen davada idarenin ajanının yaptığı eylem kısmen kişisel kusurdan, kısmen idarenin araç eksikliğinden dolayı meydana gelmiş. Biz dedik ki: “Kusur yönünden adli yargı kişisel kusur nedeniyle baksın, diğer kalan bölüme de idari yargı baksın.” Bu, son derece zor bir işlem. Yani, yapılması, kusuru ayırmak zor, tazminatı tamamlamak zor, anlaşılabilir zorlukları kendisinin içerisinde barındırmaktadır.

İkinci konuda birkaç örnek vermek istiyorum: Yani, adli yargıda tazminata bakış açısı ile idari yargıdaki tazminata bakış açısındaki temel farklılıklara biraz dokunmak istiyorum. Zaten hukuka aykırılık nedeni, zarar, illiyet konusunda çok fazla bir sıkıntı yok. Ancak Danıştayda açılan cismani zararlar ilgili bir davada fazlasını isteyemiyorsun. Faiz konusu içtihatlardan gördüğüm ve...

BAŞKAN – Şimdi, o değişti Mustafa Bey.

YARGITAY 9. HUKUK DAİRESİ ONURSAL BAŞKANI MUSTAFA KILIÇOĞLU – Efendim?

BAŞKAN – Şu anda değişti ve zaman aşımı da kalktı orada.

YARGITAY 9. HUKUK DAİRESİ ONURSAL BAŞKANI MUSTAFA KILIÇOĞLU – Değişti mi? O zaman affedersiniz, benim son içtihat, kitaptaki şey o... Bilmiyorum, faiz değişti mi, onu arkadaşlar söyleyecek. Faiz başvuru tarihinden başlatılıyor, dolayısıyla bizde ise haksız fiil tarihinden başlatılıyor. Bu da temel bir farklılık.

BAŞKAN – Farklılık, evet, hukuk tipi, tabii, doğru.

YARGITAY 9. HUKUK DAİRESİ ONURSAL BAŞKANI MUSTAFA KILIÇOĞLU – Anlaşıldı.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Adalet Giriş : Tarih : 11/02/2015 Stenograf : Kayıt: Adalet Sayfa: 7

Şimdi, idari yargıda en çok eleştirilen noktalardan biri şu: Risk nazariyesi vardır. Örneğin, bir patlama olur, toplum burada zarar görür, bunun giderilmesi risk nazariyesiyle giderilir, “Bu, adli yargıda yoktur.” deniliyor. Adli yargıya içtihat olarak getirilmesinde ne engelleyici bir hüküm var ki? İchtihat aynen adli yargıya getirilir ve uygulanır. Kusursuz sorumluluğu zaten biz uygulamaktayız, risk nazariyesi de getirilir yani sorumluluk topolojisi açısından hiçbir sorun kalmaz. Fedakârlığın denkleştirilmesi ilkesi de yine aynı şekilde adli yargıda vardır. Anayasa Mahkemesinin kararını incelediğimde orada “kamu yararı” kavramı var. Arkadaşlar, bundan fazla kamu yararının olacağı başka bir şeyi ben düşünmüyorum. O yüzden Anayasa Mahkemesi kararını kamu yararı gerekçesi nedeniyle eleştiriyorum.

Zamanın çok kısıtlı oluşu nedeniyle, biz bir aysbergin üstünde gözükten kısımdan bahsettik ama çok daha derin, değerli vaktinizi almak istemiyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sağ olun Başkanım, teşekkür ediyorum.

Şimdi, efendim, tabii, ben otuz yıl falan uğraştım ve siyasete atıldım, bitirdim, o defteri kapattım. Fakat -yaşını söylemeyeceğim- Çelik Ahmet Çelik ağabeyimizin bu konuda 10’a yakın kitabı var. Hocam neredeyse tazminat vetiresiyle doğdu, tazminat vetiresiyle yaşıyor ve Allah bize de öyle uzun ömür versin. Yaşınızı paylaşıyorum.

İstanbul Barosundan Çelik Ahmet Çelik Bey, buyurun.

Ali Rıza Bey’in tanımamış olduğuna da şey ediyorum, tanımış olmanız lazım.

Hocam, şöyle özetle, ihtisar şeklinde ve notlarınızı paylaşacağım arkadaşlarla.

İSTANBUL BAROSU TEMSİLCİSİ ÇELİK AHMET ÇELİK – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri, sayın katılımcılar; efendim, ben toplum olaylarına ve hukuka felsefe gözüyle bakan elli dört yıllık bir hukukçuyum. Yıllardan beri tek uğraşım, yaşama hakkı, en yüce hak olan yaşama hakkı, bunun özelinde sağlık hakkı ve insanın emeği, insanın değeri. Ne yazık ki ülkemizde insan zararlarına hiçbir zaman gereken önem verilmemiştir. 1981’den beri, bildiğim kadarıyla, Sayın Ahmet İyimaya, 90 yılından beri de ben hukuktaki yargılama çarpıklığını art arda yazmamıza rağmen hiç kimseyi duyarlılığa yönlendiremedik. Tasavvur buyurun, bir yıllık zaman aşımının hiçbir zaman bir davayı bitirmeyeceği bilinmesine rağmen seksen yıl boyunca ne bir akademisyen ne her dönem Meclisi dolduran hukukçu milletvekilleri ne Yargıtay üyeleri ne yargıçlar ne avukatlar hiç kimse bu bir yılın sakıncaları üzerinde durmamışlar, bu konuda bir öneri de getirmemişlerdir.

Yargılama yöntemleri konusunda İkincisi: Bir Neuchâtel metni İsviçre’den alınmış, İsviçre’de yıllar içerisinde sürekli değişmesine rağmen biz buna ilgisiz kaldık, özellikle insan zararlarıyla ilgili davalarda engel üzerine engel çıkardık. O kadarki hukukçularımız, bilhassa usul hukukçularımız birtakım katı kurallarla âdeta sistemi işlemez hâle getirdiler. Nasıl mı? Önceki usul yasamızda “kısmi dava” adıyla bir dava olmadığı hâlde bunu ihtiyaçtan doğan bir uygulamayla yaşama geçirdik. Ama, kısmi dava aslında bir belirsiz alacak davası, bir tespit davası, örtülü bir tespit davası olduğu hâlde dava değerinin artırılmasını yeni bir dava, bir ıslah kabul ettik ve insanları hak kaybına uğrattık. Bunun önlenmesi yönünde yaptığımız tüm çabalar boşa gitti. Nihayet Usul Kanunu Meclise geldiği zaman ki 107’nci madde yoktu, 107’nci madde Sayın İyimaya’nın çabalarıyla kanuna eklendi, kanun çıktıktan sonra sayın usul hukukçularımız “Almanya’da yüz on yıldan beri Usul Kanunu’nda olmadığı hâlde belirsiz alacak davası, rakamlandırılmamış alacak davası olarak bulunmaktadır, İsviçre’de de elli yıldan beri uygulanmakta, işte 2008’li yıllarda kanuna geçmiştir.” tarzında yazılar yazmaya başladılar. Ben onlara soruyorum daha önceleri neredeydiniz?

Şimdi, işin aslı şu: İşin aslı Yargıtayda aynı konuya bakan değişik daireler arasında dahi uygulama farklılıkları var. Asıl sorun, insan zararlarının hukuksal değerlendirilmesinde, insan zararlarının tazminata dönüştürülmesinde nasıl bir yöntem uygulanacağını tespit edilmesi konusu. Sayın İyimaya’nın getirdiği bu insan zararları mahkemesi çok güzel bir öneri ama bunun önce altyapısını oluşturmamız gerekiyor. O altyapı için de benim önerdiğim ve Komisyona vereceğim bir taslak var, orada diyorum ki Adalet Bakanlığı bünyesinde insan zararları araştırma, uygulama ve eğitim merkezi kurulmalı. Bugün 3 ayrı kurum, 3 ayrı yöntem uyguluyor; sigortalar ayrı, mahkemeler ayrı, Sosyal Güvenlik Kurumu ayrı yöntemler uyguluyorlar. Ayrıca, 4 ayrı bedensel zararlar için, 1 tanesi tüzük, 3 tanesi yönetmelik olmak üzere birbirinden farklı, birbiriyle uyumsuz ve üstelik tıptaki gelişmeleri takip edemeyen bir mevzuat var, bu mevzuatın gözden geçirilmesi gerekiyor. Yani, bu insan zararları mahkemesi kanunu çıkıp yürürlüğe girinceye kadar bir altyapı hazırlamamız gerekir. Bu altyapılardan birincisi, söylediğim gibi, insan zararları merkezi; ikincisi de zaman aşımı konusu. Borçlar Kanunu Tasarısı hazırlanırken art arda Avrupa’da zaman aşımı reformları yapıyordu ama komisyon maalesef bunlara ilgisiz kaldı. Ben bu konuda bir hayli komisyonu uyarmıştım yani tasarımı hazırlayan komisyonu uyarmıştım. O uyarım sonuç vermeyince tazminat ve sigorta kitabımda bütün Avrupa ülkelerindeki zaman aşımı sürelerini kitabıma aldım. Orada görüyoruz ki en kısa zaman aşımı bizde. Hâlbuki, mesela Fransa’da kural zaman aşımı beş yıldır ama insan zararları söz konusu olduğu zaman on yıldır. O bakımdan altyapının hazırlanması yönünden yeni Borçlar Kanunu’nun 72’nci maddesinde de değişiklik önerisinde bulunuyorum ve insan zararlarına ilişkin davalarda, Fransa’da olduğu gibi, on ve otuz yıllık zaman aşımı uygulanması önerisinde bulunuyorum.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Adalet Giriş : Tarih : 11/02/2015 Stenograf : Kayıt: Adalet Sayfa: 8

Gelelim usul kanunlarına, 107'nci maddeyi maalesef mahkemeler, hatta Yargıtay kavrayamadı bir türlü, ona da bir açıklık getirilmesi gerekiyor.

Gelelim Sayın Kartal'ın haklı olarak değindiği gibi, bir Anayasa sorunu var, bu aşılabılır. İnsan zararları merkezinde tek tip insan zararlarının değerlendirilmesi kodifikasyonu kapıldıktan sonra bu eğer idari, askerî yargı insan zararları mahkemesinin dışında kalacaksa aynı yöntemi uyguladığı zaman mesele hallolmuş olur.

Zaman aşımı meselesine gelince, zaten idari yargının 16'ncı maddesine bir fıkra eklendi. Bu fıkra göre artık idari ve askerî yargıda da belirsiz alacak davası şeklinde davalar açılabilirdi için artık zaman aşımına uğrama tehlikesi ortadan kalkmış oluyor. Ben bu konuda bazı yasa değişiklik önerileri hazırladım, bunları Komisyon takdim edeceğim.

Şimdilik söyleyeceklerim bu kadar, teşekkür ederim beni dinlediğiniz için.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Çelik Ahmet Bey, sağ olun.

Sema Hanım var, ondan sonra sıra düzenine, sizin de konuşacaklarınız var...

Arkadaşlar, benim istirahatım şu: Bugün tazminat hukukunun maddi hukuka taalluk eden bölümünü değil, tamamen görev modellemesi doğru mu, yanlış mı, noksanlıklar Bilal Bey'in ifade ettiği ilave normlarla çözülebilir mi?

Ahmet Bey, sizin o güzel çalışmanızı flaş belleğe aldım, bütün arkadaşlara, Komisyon üyesi bütün arkadaşlara tek tek... Çünkü ciddi bir çalışma, Ahmet Bey yıllardır çalışıyor, sağ olsun.

Sema Hanım, buyursunlar.

ANKARA BAROSU TEMSİLCİSİ SEMA GÜLEÇ UÇAKHAN – Öncelikle davetiniz için çok teşekkür ederim Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Sema Hanım Ankara Barosundan, sorumluluk hukukuna ilişkin... Kaç baskı yaptı Sema Hanım, 10 oldu mu?

ANKARA BAROSU TEMSİLCİSİ SEMA GÜLEÇ UÇAKHAN – Bu 7'ncisi.

ALİ RIZA ÖZTÜRK (Mersin) – Ama, Sema Hanım'ın kitabı çok ağır, okuyorum anlamıyorum.

ANKARA BAROSU TEMSİLCİSİ SEMA GÜLEÇ UÇAKHAN – Eyvah, eyvah.

BAŞKAN – Buyurun Sema Hanım.

ANKARA BAROSU TEMSİLCİSİ SEMA GÜLEÇ UÇAKHAN – Sayın Başkanım, ben 1986 yılından beri bütün mahkemelerde, idari mahkemeler de dâhil olmak üzere, bilirkişilik yapıyorum. Kitabım 1982 yılında çıktı, master tezimdi. O zamandan bu zamana birlikte şişmanlamakla meşgulüz, ağırlığı belki ondandır bilemiyorum. Birçok alanda bu konularla ilgili çalışmalarım oldu, gerek Ankara Barosunda gerek muhtelif barolarda ve Barolar Birliğinde bu konuyla ilgili olarak seminerler ve sertifika programları düzenliyorum. Yani, aslında işin mutfağında olanlardanım, belki bilimsel olmasa bile mutfağında olanlardan biriyim. Hem kitabı hazırlarken hem uygulamaların içerisinde gözlemlediğim şu: İnsan zararları tek zarar olmasına rağmen, insan tek olmasına rağmen değerlendirilmesi çok farklı. İş mahkemelerinde ayrı değerlendiriliyor, asliye hukuk mahkemelerinde ayrı değerlendiriliyor, ticaret mahkemelerinde ayrı değerlendiriliyor, tüketici ve sigorta hukukuyla ilgili olan alanlarda ayrı ayrı değerlendiriliyor. Altını nasıl farklı ayarlara tabi tutamazsanız, onun ayarını sadece bir tek mihenk taşıyla çözebilirseniz, insanın gördüğü zararı da tek kaynaktan çözmek lazım. İnsanı değerlendirirken de farklı alanlarda farklı değerler vererseniz, bu, insan haklarına aykırıdır başta.

Usule geldiğimiz zaman, ben daha önceki konuşmacıların tereddütlerine katılmıyorum. Anayasa'nın 125'inci maddesinin düzenlenmesinde bir aykırılık yok çünkü Anayasa'nın 125'inci maddesi idarenin sorumluluğunu düzenleyen bir madde. Diyor ki: "İdarenin her türlü eylem ve işlemine karşı yargı yolu açıktır." Burada "İdari yargı açıktır." demiyor, "Yargı yolu açıktır. Kamu hizmetlerinden doğan uyuşmazlıklar için de mahkemelere gidilebilir. İdare kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlüdür." diyor. "Bunu idare mahkemelerinin vereceği kararla ödeyecektir." diye bir düzenlemesi yok. O hâlde, bizim karşımızda idarenin sorumluluğunu düzenleyen bir maddeyi yargı yolunu düzenleyen bir madde gibi değerlendirmemiz bence yanlış bir değerlendirme olur diye düşünüyorum.

157'nci maddenin de engel olmadığı düşüncesindeyim çünkü askerî uyuşmazlıklar konusunda yapılan düzenlemelerde de yine sorumlulukla ilgili olan düzenlemeler getirilmiş ama insan zararlarının mutlaka ama mutlaka Askerî Yüksek İdare Mahkemesinde çözüleceğine ilişkin bir düzenleme yok. Kaldı ki Askerî Yüksek İdare Mahkemesi tek dereceli bir mahkemedir ve onun denetimi yok, sadece vermiş olduğu kararlar kendileri yönünden kesin nitelik taşır ve gidebileceğiniz başka bir denetleme mekanizması yok. Bu yönüyle de bence askerî yüksek idare mahkemelerinin genel olarak düzenlemelerde tazminat hukukunun ilkelerine yaptığı katkılar inkâr edilemez ise de bu konudaki tecrübelerinin değerlendirilmesi, diğer mahkemeler tarafından yapılması uygun olabilir ancak orada görülmesi gibi bir zorunluluğun doğduğunu ben kabul edemiyorum. Bence, Usul Kanunu'nun 3'üncü maddesinin bu bölümünün iptal edilmesi, ikinci fıkrasının iptal edilmesi bu gerekçelerle yanlış oldu diye düşünüyorum.

Özel bir mahkemenin kurulması özel olarak ihtisaslaşmayı gerektireceği için gerçekten çok önemli, insan zararları açısından çok önemli çünkü iş mahkemelerinde farklı hesaplama yöntemlerinin uygulanması, Askerî Yüksek İdare

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Adalet Giriş : Tarih : 11/02/2015 Stenograf : Kayıt: Adalet Sayfa: 9

Mahkemesi ve idare mahkemelerinde farklı hesap yöntemlerinin uygulanması, adliye, Yargıtay denetiminde farklı hesap yöntemlerinin uygulanması işi içinden çıkılmaz boyuta getirdi. Öyle ki, sigorta hukukunda şimdi yeniden yapılmak istenilen değişiklik de aslında Borçlar Kanunu'nun 55'inci maddesiyle getirilmek istenilen teklik ilkesine aykırı bir düzenlemeyi içeriyor. Sigortacılık Kanunu'nda yapılması düşünülen değişiklik de bu nedenle 55'inci maddeye başından sonuna kadar aykırılık teşkil ediyor.

İstenilen ve gerçekleştirilmesini umduğum ve dilediğim husus, gerçekten tazminat hukukunun, özellikle insan zararlarına ilişkin tazminat hukukunun tek elde toplanması, özel ihtisasa bağlanması, Yargıtayda özel, tek bir daire tarafından içtihatların oluşturulması ve bu yöntem suretiyle de haksızlıkların, insan hakları ihlallerinin de ortadan kaldırılması gerektiğini düşünüyorum. Bu konuda daha evvel düzenlemiş olduğumuz, Ankara Barosu tarafından düzenlenmiş olan Ulusal Kongre'de de bu tartışıldı. Gerçekten insan zararları mahkemesinin kurulması Sayın Hocam Fikret Eren'in de o kongredeki önerileri arasındaydı ve çok önemsiyorum, ben bunun olması gerektiğini düşünüyorum.

Açılan davaların her yargı yolunda yüzde 30 veya 35'lik kısmı tazminat hukukuna ilişkin, bedensel zararlara ilişkin davalar ve bu davalarda farklı sesler oluşturulması orkestranın iyi çalmadığı imajını yaratıyor. Çatlak sesler doğuyor ve bu çatlak sesler de maalesef musikiyi ortadan kaldırıyor. Eğer bir zararın giderilmesi gerekiyorsa gerçekten uzmanlığı olan kişilerin oluşturacağı ve burada görev alacak olan hâkimlerin de konusunda eğitilmiş kişilerden oluşacak olan bir uzmanlık mahkemesinin kurulması çok çok önemli tabii ki.

Benim şimdilik söylemek istediklerim bu kadar, usule ilişkin söylemek istediklerim bu kadar. Tazminatın genel ilkeleri burada tartışma konumuz değil, onun için bu konuda fazla derine gitmek istemiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Askerî Yüksek İdare Mahkemesi, Danıştay ve Yargıtay temsilcilerimizi dinledikten sonra Barolar Birliğine... 2 arkadaş var ama temsil yazısı tek, ona göre tek söz veriyorum tüm kurumlara.

Buyurun Yalçın Bey.

DANIŞTAY İDARİ DAVA DAİRELERİ KURULU ÜYESİ YALÇIN EMEKÇİ – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli katılımcılar; hepinizi selamlıyorum.

Sayın Genel Sekreterimiz belirtti, aslen 15. Dairenin, şu an sağlık hukukundaki tazminat davalarına bakan dairenin üyesi olmakla birlikte, üç yıldır Genel Kurul üyesi olarak görev yapıyorum.

Ben tabii konuyu biraz sınırlayarak çok özet olarak bahsetmek istiyorum.

BAŞKAN – Konumuz yargı kolları tabii, hukuki engeller ve görüşünüz, noktayınazarınız, yoksa tazminata her ikisi bakıyor.

DANIŞTAY İDARİ DAVA DAİRELERİ KURULU ÜYESİ YALÇIN EMEKÇİ – Doğru.

Tabii yasalaştırma faaliyetinin temelinde bir ihtiyaç analizinin bulunduğu mutlaka gerçek. Bu, hem adalet hizmeti alanlar bakımından nasıl bir ihtiyacı oluşturuyor hem de yargılama faaliyetini yürütenler bakımından birtakım içtihat karışıklıklarına ya da çatışmalarına yol açıyor mu, açmıyor mu noktasında.

Teklifin gerekçelerinden yola çıktığımızda bir iki hususu paylaştığımı öncelikle belirtmek istiyorum. Mesela, idari yargıda hak düşürücü süre ya da zaman aşımı olarak adlandırılan altmış gün, bir yıl, iki yıllık, beş yıllık süreler ile özel hukuktaki iki yıllık, beş yıllık, on yıllık gibi zaman aşımı süreleri aynı nitelikteki zararın giderilmesi bakımından ciddi bir tartışma konusu yapılmalıdır. Ancak bütün bunları tespit ederken bir de getirilen düzenlemenin bir görev maddesi olduğu göz önüne alındığında acaba görev noktasında bir birlikteliği mi sağlayarak bu hususu çözmek gerekir, yoksa usule ilişkin başka problemleri yasama yoluyla çözmek yani süreler konusunda bir birlikteliği mi sağlamak gerekir; bu konuda tabii Meclisin takdirine bırakmak gerekir. Benim kanaatim, bunu görev noktasıyla çözenin, sanki aynı, zarar endeksli bir mahkemenin bütün meselelerde aynı içtihadı uygulaması adına faydalı olacağı gibi gözükmesiyle birlikte, birtakım sakıncaları birlikte getireceğini de kabul etmemiz gerektiği kanaatindeyim.

Bir iki hususu bu anlamda ortaya koyacağım. Zarar endeksli görev maddesini düzenlemek öncelikle zararın temelini oluşturan sorumluluğu da kategorileştirmek anlamına geliyor ki yargılama usulünde biz zararı ikinci planda ele alıyoruz; önce sorumluluğu tespit ederiz, sonra bu zararın nasıl tazmin edilmesi gerektiğini buluruz. Dolayısıyla, aslında farklı yargı mercilerince farklı miktarlarda tazminata hükmedilmesi burada bir aynılaştırmayı gerektirir, ki Borçlar Kanunu 55 bu anlamda genel bir tazmin yöntemi olarak her yargı düzeni tarafından dikkate alınabilir ancak sorumluluk tespiti noktasından yargı düzenleri arasında ciddi farklılıklar bulunduğunu kabul etmek gerekir.

İhtisas mahkemesi kurulması fikrini de ben temelinde kabul ediyorum ancak yargı birliğinin olduğu sistemde çok güzel, özel bir ihtisas mahkemesi olmalıdır, olabilmelidir ancak mevcut yargı ayrılığının olduğu bir sistemde bunun sakıncalarını biraz daha net görmek lazım.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Adalet Giriş : Tarih : 11/02/2015 Stenograf : Kayıt: Adalet Sayfa: 10

Birincisi: İdarenin eylem ve işlemlerinden kaynaklanan zararlarda hem eşya zararı -Sayın Başkanın tahayyülüyle- ortaya çıkabilir -mal varlığında meydana gelecek zararlar- hem de insan zararı ortaya çıkabilir. Öncelikle, bu iki aynı eyleme dayalı tazminatı iki farklı mahkemede görmeye devam etmenin ciddi bir handikap olduğunu kabul etmek gerekir.

İkincisi: Özel hukuk enstrümanları ile idare hukukundaki kusursuz sorumluluğun çözümünün çok mümkün olmadığı kanaatindeyiz. İdari yargıya ilişkin çok özel bir hususu dile getireyim ama öncelikle şunu söyleyeyim: Kişisel olarak da öyle kurumsal olarak da bunun bir mesleki asabiye olmadığını Komisyon üyelerinin öncelikle bilmesini isterim. Teklifin gerekçesinde yer verildiği için özellikle belirtmek istedim. Bu konudaki direnç aslında bizim davamız gibi bir yaklaşımdan değil, yargılama tekniklerinin ve hizmet alanlarının birtakım zararlara uğrayabileceği endişesinden kaynaklanıyor, bunu belirtmek istedim. Kişisel olarak da benim kanaatim şu: Hangi uyumsuzlığa hangi yargı mercisinin bakacağına bence bizatihi yasama organı karar vermelidir. Bu konuda, ben, yargı mercisinin “Anayasa’ya aykırıdır.” diye itiraz yoluyla görev maddesini götürmesini de etik bulmam, yargı görevlisinin. Benim kanaatim bu, şahsi kanaatim de budur. Ancak yargılamada ortaya çıkacak aksaklıklar bakımından -ki biz adalet hizmetinin dağıtılmasına aracı oluyorsak bunun yansımaları adalet hizmeti alanlar bakımından görmek de zorundayız- idari yargının şöyle bir temel özelliği vardır: Aslında 125’inci madde kusura dayalı sorumluluğu esas alır. Temel hedef aldığı şey budur. Kusursuz sorumluluk sonradan bunun içerisine dercedilmiştir. Bu da bir yasal düzenlemeyle değil, tamamen içtihatla. Kusursuz sorumluluğa ilişkin hâlâ bir yasal düzenleme 5233’e kadar yoktur. 5333 de sosyal riskin sadece terör tazminatlarıyla ilgili sınırlı, yasalasmış hâlidir. Onun dışında, kamu külfetleri karşısında, eşitlik gibi, sosyal risk gibi, adaletin denkleştirilmesi ya da topluma dağıtılmasını amaçlayan müesseselerin tamamı içtihatla oluşturulmuştur. İchtihatların altında 1961 Anayasası’nda ifadesini bulmadan önce bile kusursuz sorumluluğa ilişkin kararlarına rastlıyoruz biz Danıştayın. Yani, çok eskiye dayanan, kusura dayalı sorumluluğu belki 1868’e kadar indirmek mümkün ama kusursuz sorumluluk aslında 1961 Anayasası’nın öncesinde bile...

BAŞKAN – Yok, 30’larda da var.

DANIŞTAY İDARİ DAVA DAİRELERİ KURULU ÜYESİ YALÇIN EMEKÇİ – Belki dile getirecek kadar değildir.

Kusursuz sorumlulukta özel hukukta adam çalıştırmanın sorumluluğu gibi, yapı sahibinin sorumluluğu gibi, tehlike sorumluluğu gibi özel hâller düzenlenmiştir ve yargıçlar kanuni düzenlemeler çerçevesinde uyumsuzluğu çözmektedir. İdari yargıda ise hiçbir kusursuz sorumluluk ilkesi, kuralı bulunmamasına rağmen, öğretide de takip etmeye çalıştığımız şekilde kusur noktasında ya da kusursuz sorumluluk noktasında idari yargıya atfedilebilecek bir kusur yok. Bunu mensubu olduğum yargı düzeni açısından da çok rahatlıkla söyleyebilirim. Hatta -ki hakkını teslim etmek lazım- Askerî Yüksek İdare Mahkemesinin de özellikle tazminat hukuku konusunda çok daha önde olduğunu söylemek gerekir. Kusursuz sorumluluk gibi ilkelerin uygulanması bakımından... Mesela, idarenin aksine bir kanıt getirmesinden bahsedilemez ama özel hukukta bu vardır. İdarenin kurtulabilirliği yoktur kusursuz sorumluluk ilkesinde. Biz sadece bu hususun, içtihatlarla böyle bir altyapısı oluşmuş, bu noktaya getirilmiş ve yetkinliği az çok takdir gören bir uygulamanın reform niteliğinde söylenebilecek bir mahkemeye verilmesi hâlinde ciddi bir inkıta oluşacağı kanaatini de taşıyoruz açıkçası. Keşke, dediğiniz gibi, olabilse yani bunun bir ihtisas mahkemesi, özellikle müterafik kusurların olduğu uyumsuzluklarda bir ihtisas mahkemesinin olması gerektiği fikrine katılıyorum. Diğer eleştirilerin bir kısmının görev maddesiyle değil ama diğer usulü hükümlerle de düzeltilebileceği kanaatindeyim.

“Anayasa Mahkemesi bu konuda ne diyecek?” hususunda bir yorum yapmaya da gerek olmadığı kanaatindeyim ama temenninize iştirak edemeyeceğimi söyleyeyim. Yani Anayasa’nın anlamını yeniden keşfedebilecek bir noktaya gelir mi, çok emin değilim o konuda da.

Ben teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Çok sağ ol.

Arkadaşlar, Danıştayın bu detantını teklifin görüşülmesi evresinde gerçekten bir gelişme olarak görüyorum.

ALİ RIZA ÖZTÜRK (Mersin) – Nesi dediniz Başkanım?

BAŞKAN – Detant, yumuşama.

Danıştay çok insafli bir yaklaşımda bulundu. Yani Hukuk Muhakemesi Kanunu, hatırlayın, 3’üncü maddede çok...

Efendim, şu hususu yine işaret edeyim: Aslında, insan zararlarında tazminat davası bir ıskallıktır. Ceza hukukunda “vendetta” neyse insan zararları konusunda dava da odur. Hocam iyi hatırlayacaklardır, sorumluluk hukukunun yıldızı, Tercier ve Deschenaux, Salim Özdemir kitaplarını çevirdi. Tazminat hukukunun son evresi sosyalizasyondur. Sigorta - İngiltere’de var, yapıyor, büyük ölçüde geliştirdi- kolu koptu, hesabını yapıyor -sosyalizasyon- rücu etsin sigorta şirketi. Medeni şekilde tazminat çekini götürüyor. Biz burada hâlen tazminat davaları... Onun için, benim teklifime Kayseri Barosu “Avukatlığı mı söndürüyorsunuz?” gibi çok absürt bir eleştiride bulunmuştu. Burada şu: Bir defa, işi yöneten maddi hukuk idari kaynaklı olabilir, diğer kaynaklı olur. O somutlamayı yaparız, sorumluluk hâkimi o somutlamayı yapar. Onun için,

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Adalet Giriş : Tarih : 11/02/2015 Stenograf : Kayıt: Adalet Sayfa: 11
benim “olası kodifikasyonda özel hâller” dediğim odur. Ticaret hukukundan yansımalar, sonra, hizmet kusurunda yansımalar vesaire. Özel hâller o.

Danıştay tarihini ben... 1876’dan bu yana Danıştayın bütün dergileri vardır, Osmanlıca ve ceylan derisinde hocam. Yani Şûra-yı Devletin kararları ceylan derisinde kaplıdır ve o takım bende vardır. Mesela diyor ki: “Takdirene ve maktuen...” Adam kolunu kaybediyor, adli yargıda 20 lira alıyorsunuz “Takdirene ve maktuen 1,5 lira.” diyor, öyle bir dönem geçmiş ama bugün bu yargı ekseninde insan zararlarını görev noktasında tekletirmek bir insan hakları hukuku yansıması.

Ben, Danıştay üyemizin yaklaşımını çok ciddi bir gelişme olarak görüyorum.

Askerî Yüksek İdare Mahkemesi temsilcisi üstadım, buyursunlar.

Ama şunu da söyleyeyim: Askerî Yüksek İdare Mahkemesi tazminat metriği değerleri bakımından adli yargının da, diğer idari yargının da çok ötesinde ve tazminat hukukunun yani tam yargı davalarının idari alanda değil, Türk hukukunda gelişimine büyük katkıları var.

Buyurun Üstadım.

ASKERÎ YÜKSEK İDARE MAHKEMESİ TEMSİLCİSİ HÂKİM ALBAY NİHAT POLAT – Öncelikle Komisyonun Sayın Başkan ve üyeleri ile başta hocam olmak üzere bütün katılımcıları saygıyla selamlıyorum.

İnsan zararları mahkemesinin kurulmasına ilişkin olumsuz bir görüşümüz bulunmamakta, hatta içtihat birliğine olumlu katkı sağlayacağını düşünmekle birlikte biz 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nun 3’üncü maddesinde yapılan benzer düzenlemenin Anayasa Mahkemesi tarafından iptaline dair gerekçeler nazara alındığında ve hâlen bu Anayasa hükümlerinin yürürlükte olması sebebiyle yine bir Anayasa’ya aykırılık sorununun gündeme geleceğini düşünüyoruz. Bununla ilgili katılımcılar zaten gerekli açıklamaları da yaptıkları için ben tekrar bu konuya değinmiyorum.

Ayrıca, bizim yüksek mahkememizin ilk derece mahkeme sıfatıyla baktığı davaların önemli bir bölümünü bu idari işlemlerden ve eylemlerden kaynaklanan tazminat davaları oluşturmaktadır. Bu nedenle, hem bu mahkemelerin iş yükünü azaltmak hem de zarara uğrayan kişilerin mağduriyetini bir an önce giderebilmek maksadıyla öncelikle sulh veya anlaşma yoluyla veya idareye yetki verilmek suretiyle yapılacak bir idari işlemle bu sorunun mahkeme huzuruna gelmeden çözümlenmesine yönelik yasal düzenlemeler yapılmasının daha uygun olacağını düşünmekteyiz.

Konuya ilişkin görüşlerimiz bu kadar.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum.

Barolar Birliği, Ekim herhâlde, yetki yazısını görüyorum.

Buyurun, dinleyelim sizi.

Barolar Birliği tarihsel bir misyon içerisinde böyle bir yargının kurulmaması gerektiği yönünde bir görüş açıklamaları... Böyle bir endişe duyabilir miyim?

Buyurun.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. EKİM ERGÜN – Elbette amaca ilişkin olarak öyle bir açıklama yapmayacağız ancak öngörülen düzenlenmeye ilişkin olarak da teknik açıklamalar yapmak durumundayız.

Söz konusu Anayasa Mahkemesinin 2012/23 sayılı Kararı’na çokça atıf yapıldı burada ve 2012/23 sayılı Karar doğrultusunda değerlendirme yapılması gerekiyor yani Anayasa’ya aykırılık sorununun değerlendirilmesi gerekiyor. Bu bağlamda da eğer idari yargı ve Askerî Yüksek İdare Mahkemesi kapsam dışında bırakılacak olursa da sorunun ihtisaslaşma bağlamında nasıl ki ceza mahkemelerinde ihtisaslaşmış ceza mahkemeleri kurulduysa benzeri bir yöntemle de bir mahkeme kurulmasının söz konusu olabileceğini düşünüyoruz. Onun haricinde, şunu da belirtmek gerekir ki idari yargının getirmiş olduğu birtakım avantajlar da var bu tip zararlar konusunda. İdari yargıda İYUK 20 uyarınca hâkim uyuşmazlığa ilişkin olarak resen araştırma yapabilir.

BAŞKAN – Exportal, sistem.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. EKİM ERGÜN – Oysa insan zararları mahkemesinde biz bunu 6100’e tabi tutacağız, böyle bir yetki kullanılamayacak. Bu da dezavantajlı kesimleri daha fazla mağdur edebilecek bir potansiyeli içerisinde barındırmaktadır.

BAŞKAN – Görev modellemesine engel mi bu? Bir maddeyle değiştiririz.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. EKİM ERGÜN – Görev modellemesi bakımından da Anayasa Mahkemesi kararının hani bir değerlendirilmesi lazım. Yani, Askerî Yüksek İdare Mahkemesi açısından açık gibi duruyor bu alan, özellikle Askerî Yüksek İdare Mahkemesi açısından. Yani oradan alıp bu tarafa, mevcut Anayasa hükmü 157 yürürlükteyken verilebilir mi? Hâlihazırda Anayasa Mahkemesinin yorumuna göre HMK 3’te yapılan düzenleme var, “Siz bunu işte asliye hukuk mahkemelerinde göremezsiniz.” dedi. Bu bağlamda, adli yargı içerisinde bir mahkeme kurulması açısından, kurulabilir mi, kurulamaz mı gerçekten iyi değerlendirilmesi lazım. Mevcut karar doğrultusunda bir Anayasa’ya aykırılık sorununun bulunduğu açık, bizim açımızdan da açık bir şekilde gözüküyor. Onun haricinde, bu tartışmanın açılması, bu tartışmanın başlatılması gerçekten olumlu bir adım. İdari yargının bu alanda eksik kalan unsurları varsa, eksik

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Adalet Giriş : Tarih : 11/02/2015 Stenograf : Kayıt: Adalet Sayfa: 12

kalan yönleri varsa belki de idari yargının bu eksik kalan yönlerinin kapatılmasına neden olacak bir teklif bu. Yani idari yargıda zaman aşımı neden farklı? Yani bir kanun teklifiyle demek ki idari yargıdaki zaman aşımı süreleri de uzatılabilir, daha uzun süreler belirlenebilir, adli yargıda da daha uzun süreler belirlenebilir.

Bir de konunun tabii, hukuk devleti açısından ele alınmasında da fayda var yani mağdur hakları yönünden de ele alınmasında fayda var. Ben bir başka vatandaşa zarar verebilirim ve benim anlayışıma göre, örneğin, arabasına çarpmışım, aracına not bırakırım: “Senin aracına çarptım, seni de bulamadım. İşte telefonum bu, adresim bu, bana ulaşabilirsin.” bunu diyebilirim, bunu demeyebilirim de bu, benim tercihime kalmış bir şey ancak bu zarara yol açan, benzer örnekte, idare böyle bir zarara yol açıyorsa idare her şeyden önce o zararı gidermekle yükümlü olmalı, kendisi doğrudan harekete geçmeli ve o zararın giderilmesi noktasında da ayrı yöntemler belirlenebilir yani bunu kabul etmemiz gerekiyor. İdare, hukuk devletinin gereği olarak, eğer zarar veriyorsa o zararı gidermek durumundadır. O nedenle de ayrı bir yargı yolunun öngörülmesine o kadar da kötü bakmamak gerekmektedir. Ha, şu var: İdari yargıdaki çıkan tazminatlar benzeri durumlarda aynı zarar nedeniyle daha düşük ama daha düşük olmasının yasadan kaynaklanan bir sebebi yok, yasama organından da kaynaklanan bir sebebi yok. İdari yargıya ilişkin bir problemdir bu. Bu problem dillendirilirse, üzerine gidilirse bu durum da düzelecektir, bu da ayrı bir konu. Geriye kalan yönlerden de diğer düzenlemeler yapılabilir. Adli yargı içerisinde değerlendirildiği zaman da eğer böyle bir geçiş yapılmak isteniyorsa yumuşak geçiş bağlamında, işe yarıyor mu, yaramıyor mu bağlamında... Nasıl ki ihtisaslaşmış ceza mahkemeleri yani ceza mahkemesinin birden fazla dairesinin bulunduğu yerde “Şu mahkeme, Ankara bilmem kaçınıcı mahkemesi şu suçlara bakar.” deniyorsa burada da benzeri bir yöntem seçilebilir ancak insan zararıyla birlikte mal varlığı zararı da doğuyorsa –genellikle doğar örneğin bir trafik kazasıysa ikisi aynı davada öne sürülecektir– bunlar ayrı mahkemelere mi gidecektir, farklı mahkemelerde mi kalacaktır, o hususun da çözülmesi gerekir. Aynı mahkemelere gidecek olursa da bu sefer insan zararları mahkemesi dediğimiz mahkeme devasa bir mahkeme hâline gelecektir, çok fazla iş yükü olacaktır. Onun da ayrıca bir değerlendirilmesi gerektiğini düşünüyoruz.

Saygılarımızla.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, iki üç hususu paylaşarak Komisyon üyelerimin görüşlerini alacağım.

ALİ RIZA ÖZTÜRK (Mersin) – 4. Hukuktan Sadık Bey var.

BAŞKAN – Pardon.

Sadık Bey, buyurun.

YARGITAY 4. HUKUK DAİRESİ ÜYESİ SADIK DEMİRCİOĞLU – Sayın Başkanım, Komisyonun değerli üyeleri ve saygıdeğer katılımcılar; hepinize saygılarımı sunuyorum.

Sayın Başkanımın büyük emek harcayarak akademik bir çalışma sonucu hazırladığı teklifi inceledim, dikkatlice okudum, genel gerekçesini, esprisini hararetle destekliyorum ancak yüksek malumlarınız olduğu üzere, Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nun 3’üncü maddesi asliye hukuk mahkemesine bir görev vermişti ancak Anayasa Mahkememiz, Anayasa’nızın 125, 155, 157’nci maddeleriyle ve değişik gerekçelerle de 141, 129, 40 gibi maddelerle Anayasa’ya aykırı olduğu yönünde bir kanaatle bu maddeyi iptal etti. Şimdi, bu hususun yüksek Komisyonunuzca değerlendirilmesi, tartışılması gerekir diye düşünüyorum. Biraz önce, sayın hocalarımın, sayın başkanlarımın, sayın arkadaşlarımla söylediği sözlerin bir kısmına da iştirak ediyorum. Bir de bizim dairemizin son uygulamalarından somut örnek vermek istiyorum.

Sayın Başkanım açıkladılar, kişisel kusur-hizmet kusuru ayrımı yaptılar ancak bizim son uygulamalarımızda, şöyle söyleyeyim, 2012’den bu yana uygulamalarımızda değişiklik oldu. Ancak önümüzdeki günlerde nasıl bir içtihat oluşturacağımızı da tam bilemiyorum çünkü Dairemizin yapısı da değişti.

BAŞKAN – Yapısının değişmesi hukukun değişmesi sonucunu doğurur mu?

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Olmaz mı?

BAŞKAN – Sorumluluk hukuku evrensel bir hukuk ya.

ALİ RIZA ÖZTÜRK (Mersin) - Başkanım, neden değiştirdik Yargıtayın yapısını? Değişsin diye değiştirdik.

BAŞKAN – Sadık Bey, buyurun.

YARGITAY 4. HUKUK DAİRESİ ÜYESİ SADIK DEMİRCİOĞLU – Şimdi, ben somut örneğimizi söylüyorum, iki tane ilan okuyacağım. Birinci okuyacağımız ilanda davacılar devlet hastanesinde bir çocuklarının dünyaya geldiğini, üç ay boyunca yoğun bakım ünitesinde kaldıktan sonra yaşamını yitirdiğini... Davalı doktor tarafından sezaryen yaptırıldığını ancak ameliyata geç alındığı için bebeğin oksijensiz kaldığını ve bu nedenle yaşamını yitirdiğini... Davalı doktorun ihmalden dolayı uğradıkları manevi zararın tazminini istemiştir. Yerel mahkeme isteği kısmen kabul etmiş ancak Dairemize geldiğinde kararda şöyle demişiz: “Kamu görevlilerinin yetkileri kullanırken kişilere zarar vermesiyle ilgili kamu kurumunun hizmet kusuru oluşmuştur. Bu durumda, sorumlu, kamu görevlisinin emrinde çalışmakta olduğu kamu kurumu olup dava o kurum aleyhine açılmalıdır.”

BAŞKAN – Anayasa 129.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Adalet Giriş : Tarih : 11/02/2015 Stenograf : Kayıt: Adalet Sayfa: 13

YARGITAY 4. HUKUK DAİRESİ ÜYESİ SADIK DEMİRCİOĞLU – Anayasa’nın 40, 129; 657 sayılı Kanun. Ve böylece husumetten reddi gerektiği şeklinde bir düşünce var. Buna benzer olarak yine bir okul müdürüyle ilgili bir olay var. Yani demek istediğim şu burada: Bizim Dairenin oluşmuş kanaati bu tür işlerde kişisel kusur -hizmet kusuru ayrımı yapmaksızın tamamen idari yargının görevli olduğu yönünde ancak başlangıçta söylediğim gibi -sizin genel gerekçenizdeki espriye aynen katılıyorum- bunun bir düzenlemesinin mutlak yapılması lazım. Ancak düzenleme yapılırken de belirli konulara dikkatinizi çekmek istiyorum.

Hepinize saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum Sadık Bey, çok sağ olun.

Ben Komisyonumu iki veya üç hususta aydınlatayım. Birincisi: Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nun 3’üncü maddesinde yapılan değişikliği, 157’nci maddeye açıkça aykırı olmasına rağmen, askerî yüksek idare mahkemesinin iptal edilmek üzere Anayasa Mahkemesine göndermediğini, bilinçli olarak bu yönde bir tercih kullanmadığını not etmek isterim.

İkincisi: Anayasa Mahkememizin iptal kararı elbette ki iptal edilen madde yönünden herkesi bağlar ama Anayasa’ımızda Anayasa Mahkemesinin ortaya koyduğu gerekçeleri aşan bir yolla yeniden düzenlemeyi önlemez... Bizim Anayasa’ımızda tekrarlama yasağı yok. Nitekim, Anayasa Mahkemesi kararının gerekçelerinde de adli yargının görevlendirilebileceği yönünde muhalefet şerhleri var.

Üçüncüsü: Bilimde tartışıldı, daha ben dün Rona Serozan’la konuştum, yeni getirdim, onların fotokopilerini de çekeceğim, arkadaşlarıma göndereceğim. Burada doğrusu, Barolar Birliğinden ben şöyle bir öneri... Bu konuda acaba ileride düzenlenecek bir anayasada bir norm çeşidi öngörülebilebilir mi, böyle bir şey düzenleyebilir miyiz? Anayasa Uzlaşma Komisyonu bu konuyu tartıştı ve 125’inci maddeye “İdari eylem veya işlemlerden kaynaklanan zararların hangi mahkemelerde görüleceği yönünde yasama organının mutlak takdiri var.” yönünde bir formül geliştirdik, en doğrusu bu tabii. Ama benim kanaatim, Anayasa’nın 157’nci maddesinde, doğrudur, sorun vardır, Anayasa’nın diğer maddelerinde sorun yoktur.

Zaten bugünkü amacımız, bu kanun yarın öbür gün çıkacak değil, Türk hukuk dünyasına, savunma dünyasına, yasama dünyasına, bilim dünyasına yeni bir açığı getirmek, değişen paradigmanın farkına varmayan ve kendi eski doğrularına saplanmış yapıların paradigma değişikliğini keşfetme yoluyla insancıl bir eksene sıçramasını sağlamak, mesele bu.

Mal varlığı, insan zararları, bu sorunlar var zaten. “Özel hâller” diye bir bölüm açarız.

Ben şu anda Komisyon üyelerime söz veriyorum, değerli arkadaşlar.

Buyurun.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Sayın Başkanım, konuyu daha ayrıntılı incelemeye geçmeden önce burası çok soğuk, üşüdük. Ayrıca, öğlen vakti oldu, bir yemek molası verelim, salonu değiştirelim o zaman başlayalım, önerim var benim.

BAŞKAN – Isındı mı? Burayı ısıtamadık başladık dediniz, olmadı.

ALİ RIZA ÖZTÜRK (Mersin) – Başkanım, bu engel sadece Anayasa Mahkemesi mi? Görmeyiverelim Anayasa Mahkemesini.

BAŞKAN – Yok, yok Anayasa Mahkemesinde engel yok.

ALİ RIZA ÖZTÜRK (Mersin) – Görmeyiverelim.

BAŞKAN - Şöyle yapalım, pratik olarak, biz yukarıda Serap’la tartışalım, beraber tartışırız. Şunun maddelerini... Zaten bu yasama organında görüşülebilecek değil.

ALİ RIZA ÖZTÜRK (Mersin) – Bence görüşelim, kabul edelim.

BAŞKAN – Harika olur, sadece parmaklarımla, kollarımla değil, gönülden desteklerim keşke ama bakın, Dilek Hanım, arkadaşlar, Kemal Bey, hepiniz tartışacağız, kimseye söz vermedim. Yemek arasından evvel, bizim usulde var, diyorum ki: Okutalım, oyalayalım, tartışma devam etsin.

ALİ RIZA ÖZTÜRK (Mersin) – Neyi oylayacağız?

BAŞKAN – Maddeyi.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Başkanım, önce bir görüşlerimizi dile getirelim. Öyle bir şey olmaz. Ben birkaç konuda muhalifim Sayın Başkanım. Konuşalım, sonra oyalayalım.

BAŞKAN – Belki başkaları söz almayacak ama.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Ara vermeyecek misiniz Başkanım? Bir ara verseniz.

BAŞKAN – Ara vereceğim tabii canım, 13.00’te verelim 13.00’ kadar geldiğimiz noktada...

Ali Rıza, İsa Bey, biz söz almayacak, öyle görünüyor.

ALİ RIZA ÖZTÜRK (Mersin) – Başkanım, ben destekliyorum, hatta Anayasa Mahkemesinin kararlarını yok sayalım. Parlamento değil miyiz? Bitti.

BAŞKAN - Buyurun.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Adalet Giriş : Tarih : 11/02/2015 Stenograf : Kayıt: Adalet Sayfa: 14

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Sayın Başkanım, çok teşekkür ederim.

Sizin özel önem verdiğiniz bir yasa teklifi olduğunun farkındayız.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – O nedenle, biz de sizin bu özel ilgi gösterdiğiniz konuda düşüncelerimizi söylemek istiyoruz. Ancak Sayın Başkanım, öncelikle insan zararlarıyla ilgili bir mahkeme kurulmasından önce ülkemizdeki yargının durumunu bir düşünmek lazım. Ülkemizde yargının bağımsızlığı ve tarafsızlığı kalmamış olduğundan dolayı, ne türden özel mahkeme kurarsak kuralım, ihtisas mahkemesi kurarsak kuralım artık yargı erkine herhangi bir güven kalmamıştır Sayın Başkanım. Yani, işte, son Anayasa Mahkemesindeki, Yargıtaydaki bu Başkanlık seçimleri de, onun dışında yine yargı içerisindeki özellikle politikleşme nedeniyle ve en önemlisi de bence genç savcı ve yargıçların alınması konusu olan mülakat komisyonunun tarafsız olmaması nedeniyle, avukatlıktan yargıçlığa geçmek isteyen arkadaşlarımızın da seçiminde yine tarafsız olunmaması nedeniyle, tamamen iktidar yanlısı bir yargı yaratılmak istenmesi nedeniyle asıl sorumuz budur. Biz bunu daha önceki görüşmelerimizde dile getirdik. Eğer bağımsız ve tarafsız bir yargının olmasını istiyorsak biz, öncelikle bu yargıç ve savcı alımlarındaki düzeni değiştirmek lazım, hatta o konuda önergeler verdik. Mülakat komisyonu sadece bakanlık bürokratlarından oluşmamalıdır. Yani bakan zaten siyasi bir otoritedir, onun tayin ettiği kişiler tarafından bu komisyon oluşmaktadır, onların seçtiği kişiler de... Daha önce işte paralelci ve F tipi örgütlenmenin hâkim olduğu bir yapının gündeme geldiğini, şimdi de daha farklı, tarikat yapılanmalarının gündeme geldiğini ne yazık ki biz görüyoruz Sayın Başkanım. Onun için de bu türden öneriler, yasa teklifleri, özü itibarıyla güzel olmasına rağmen, sonuçta ülkemizdeki insan hakları mücadelesinin gelişmesinde, insan haklarının gerçekten yerine oturur bir vaziyette olmasını sağlamayacaktır ne yazık ki.

Şimdi, ben burada şu örneği vermek istiyorum, 23’üncü Dönem Milletvekili Feyzi İşbaşıran’ın -AKP milletvekili bu arkadaşımız o dönemde- başına gelenleri gördüğümüz zaman yargının ne hâle geldiğini görüyoruz Sayın Başkanım. Ne oldu bu arkadaşımıza? Sayın Cumhurbaşkanıyla ilgili eleştiri “tweet”leri attığı gerekçesiyle önce gözaltına...

BAŞKAN – Dilek Hanım, konuya gelelim.

ŞUAY ALPAY (Elâzığ) – Eleştiri değil, hakaret metinleri.

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Eleştiri değil.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Bir dakika arkadaşlar, bir dakika. Ben o konuyu çok iyi inceledim lütfen...

BAŞKAN – Dilek Hanım, konuya gelelim.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Bakın, ben anlatacağım, bir dakika.

Eleştiri “tweet”leri attığı gerekçesiyle...

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Eleştiri değil, hakaret.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Bir izin verirsiniz.

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Ne demek izin verirsiniz?

BAŞKAN – Dilek Hanım, konu, konu...

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Bir izin verin. Ben konuşamayacak mıyım, siz izin vermeyince arkadaşlar? Bir izin verin, konuyu anlatacağım.

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Biri sizin eşinize aynısını söylese ne yaparsınız?

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Lütfen, bir anlatmama izin verin, anlatmama izin verin, bakın.

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Soruyorum, biri sizin eşinize aynısını söylese ne yaparsınız?

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Feyzi İşbaşıran’ın kabul etmiş olduğu “tweet”ler, eleştiri “tweet”leridir.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Siz kendiniz için kabul eder misiniz onları?

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Ancak kendisinin kabul etmediği ve Adli Bilişim Raporu’nda da kendisinin atmadığı, sahte hesaplardan atıldığı belirtilen Adli Bilişim Raporu’ndan bahsediyorum. Orada o belirtilen, o raporda ise bunun sahte hesaplardan atıldığı... O hakaret dolu şeyleri elbette benim de kabul etmem mümkün değil, asla kabul etmem ama Feyzi İşbaşıran bunları kabul etmediği gibi, aynı zamanda Adli Bilişim Raporu’nda “Bunlar sahte hesaplardan atılmıştır, Feyzi İşbaşıran’ın telefonundan atılmamıştır, o hesaptan atılmamıştır.” demektedir Sayın Başkanım. Şimdi, Adli Bilişim Raporu bu olmasına rağmen Feyzi İşbaşıran ne olmuştur? Öncelikle emniyette dövülmüştür, avukat kılıklı bir eşkıya tarafından. Arkasından, lince tabi tutulmak istenmiştir karakol çıkışında. Arkasından bu Adli Bilişim Raporu olmasına rağmen tutukluluğu bir aya yakın devam etmiştir. Sayın Başkanım, yani yargı bu hâle gelmişken biz hangi insan hakkında bahsediyoruz?

BAŞKAN – Dilek Hanım, bakın...

ŞUAY ALPAY (Elâzığ) – Keşke başka bir örnek üzerinden yürüseydiniz.

BAŞKAN – Bir dakika arkadaşlar, ben konuşuyorum...

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Adalet Giriş : Tarih : 11/02/2015 Stenograf : Kayıt: Adalet Sayfa: 15

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Arkadaşlar, tabii, muhalefet milletvekillerinin eleştirilerine katlanamadıkları için, bu gerçeklerle yüzleşmeyi düşünemedikleri için...

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – İstedığınız kadar konuşun.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Biraz önce söyledim, Sayın Cumhurbaşkanına hakarete varan şeyleri asla kabul etmemiz mümkün değildir ama bunun onun tarafından yapılmadığına ilişkin rapor vardır, bilirkişi raporu vardır arkadaşlar.

BAŞKAN – Dilek Hanım, gündeme gelelim.

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – O ayrı bir şey, sizin eleştiri görmeniz ayrı bir şey.

BAŞKAN – Arkadaşlar, Dilek Hanım, gündeme gelelim.

Siz deneyimli siyasetçisiniz.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Sayın Başkanım, bakın, insan hakları ve insan zararlarıyla ilgili konuşuyorum. Yani devletin denetiminde olan, devletin koruması altında olan eski bir milletvekiline bu yapılıyorsa sıradan insanlara neler yapılıyor? Biz şimdi, asıl için özüyle konuşmuyoruz da burada biraz kendi şeyimizi tatmin ediyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – O zaman genel görüşme olur o Dilek Hanım.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Ben size saygı duyuyorum, ona da geçeceğim Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Geçin, buyurun.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Ama izin vermiyorsunuz bana. Buna değinmem lazım benim.

BAŞKAN – Değindiniz ama.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Yani ülkemizdeki insan haklarının, basın özgürlüğünün geldiği durum, bir gazeteci bir “tweet” attı diye evi aranıyorsa, şimdi asıl insan hakları sorunu buradadır Sayın Başkanım, insan zararlarından önce bunu görüşmek lazım diye düşünüyorum ben.

Bu teklifle ilgili konuya gelince Sayın Başkanım, ona da gireyim -sizi çok fazla üzmem istemiyorum çünkü- şimdi, öncelikle hocalarımdan uygulama nerede var, sadece insan zararlarıyla ilgili bu mahkemelerle ilgili uygulama nerede var, bir öğrenmek istiyorum.

BAŞKAN- - Yok, tek tip mahkeme yok.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Onun dışında, biraz önce Barolar Birliği temsilcimizin ve idari yargıdan gelen temsilcimizin görüşlerine katılıyorum, hatta burada sizin bize vermiş olduğunuz metinler arasında Kemal Gözler ve Gürsel Kaplan’ın doktrinleri, görüşleri ve eleştirileri var.

Şimdi, böylesi bir şeye neden gerek duyuyoruz? Davaların uzamasından ve görev uyuşmazlığından. Uygulamadan gelen arkadaşlarımız bunu belirttiler, ben de uygulamadan gelen bir insanım, gerçekten de bu, hepimizin canını yakan bir şey. “Gecikmiş adalet adaletsizliktir.” diye hepimiz bunu söylüyoruz.

Diğer yönüyle, zaman aşımı sürelerinin farklı olması, insanların bu konuda zihni karışıyor yani ciddi anlamda sorun oluyor.

Diğer taraftan, bilirkişi raporlarındaki farklılıklar nedeniyle, idari yargıdaki, adli yargıdaki bilirkişi raporları farklılığı, hatta iş mahkemeleriyle diğer asliye hukuk mahkemelerindeki bilirkişi raporları farklılığı; bunlar çok ciddi canımızı yakıyor. Yani uygulamadan gelen insanlar olarak gerçekten bunlar ciddi sorunlar. Ama bu konudaki uygulamadan gelen sorunları, bunların hepsini birleştirerek tek bir mahkemede görebilir miyiz? Biraz önce de söylendi, hatta yine, Kemal Gözler’in görüşünde de var, biraz önce söylendiği gibi, “İnsan vücuduna verilen zararlarla mal varlığına verilen zararlar birlikte olduğunda ne yapılacaktır?” gibi bir şey var. Bu konu gerçekten problemli.

Sonra, mesela, yine o görüşü içerisinde, Fransız Anayasa Konseyinin bir kararından bahsediliyor. Yani bu konuda kısmi olarak aslında kamu yararı çerçevesinde bakıldığında olabilir, bu, adli yargıda olabilir ama idari yargı ile adli yargının farklı bir işleyişi vardır, bir farklılığı vardır. Biraz önce arkadaşımızın da söylediği gibi, idare, devlet öncelikle zarar verdiği insanın zararını ödemelidir. İki insan arasındaki çatışmadan daha farklı bir görevi vardır idarenin diye düşünüyorum. O çerçevede, Fransız Anayasa Konseyinin de yaklaşımı böyle, bu görüşü görüyoruz.

Bir de şunu okumak isterim ben size, Sayın Kemal Gözler’in... Aslında, belki gelseydi Kemal Gözler Hocamız buraya...

BAŞKAN – Çağırdım, gelemedi.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Farklı bir görüşü var, öyle anlaşıyor. Hatta, bakın, şöyle demiş: “İdari yargıdan adli yargıya doğru bu kadar geniş kapsamlı bir görev alanı transferini gerektiren hiçbir teorik ve pratik sebep yoktur. Bunun altında pek muhtemelen idare hukukunu bilmeyen, asliye hukuk mahkemelerinde tazminat davası açmaya alışmış avukat kökenli milletvekillerinin cehaletlerinin yattığı söylenebilir.” Şimdi, Sayın Başkanım, yani bu bilgi kabul edilebilir bir şey değil ama Hocanın içi ya da bakış açısı o kadar sert ki bu konuda böylesi bir şeyle bile karşılaşabiliyoruz. Aslında, sizin bu getirmiş olduğunuz yasa teklifi iyi niyetlerle, hakikaten insan haklarının geliştirilmesi ve insan vücuduna

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Adalet Giriş : Tarih : 11/02/2015 Stenograf : Kayıt: Adalet Sayfa: 16

verilen zararların ya da insan yaşamına verilen zararların bir an önce giderilmesi konusunda iyi niyetli bir girişim olabilir ama eksik yanlarının olduğu, problemleri yanlarının olduğu anlaşılıyor. Bu çerçevede, bunun çok ciddi tartışılması gerekir ve belki şu anki düzenin, farklı usuldeki bazı, idari yargılamada ve yine, hukuk usulünde getirebileceğimiz bazı değişikliklerle düzeltilebileceği kanaatindeyim ben.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum.

Başka söz almak isteyenler...

Gerekçe o kadar doyurucu ki yani Kemal Gözler tabii, kürsüden ayrılmamış, satırlardan sadırlara inmemiş değerli bir arkadaşımız, değerli bir anayasacı ama sorumluluk hukuku alanındaki insan haklarının parça parça, amip amip ölçülmesi, idari yargıda bir göz için 5 lira, adli yargıda 10 lira, öbürü için 100 lira; bu şey... Onun için, teknik prensibi çok önemli.

Ben maddelere geçilmesini yüksek oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Maddelere geçilmesi oy birliğiyle kabul edilmiştir.

Zaten Dilek Hanım, bu yasalaşacak değil.

ALİ RIZA ÖZTÜRK (Mersin) – Niye yasalaşmasın ki Başkanım?

BAŞKAN – Ha, olur, keşke Ali Rıza. Ben zevk duyarım, keşke olsa. Yani bir emek vereceğiz...

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Sayın Başkanım, ben şunun için biraz daha özenle araştırmamız, incelememiz gerekir diye düşünüyorum: Belki siz burada aktif siyasi hayatınıza milletvekili olarak son vermeyi düşünüyorsunuz, onun için bir anı bırakmayı istiyorsunuz buraya.

BAŞKAN – Yok, anı değil, yok öyle bir niyetim, benim öyle bir derdim yok. Ben devam edeceğim, niye anı bırakayım?

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Böyle bir teklifle burada anılmayı istiyorsunuz ancak Sayın Başkanım şöyle: Yani bunu biz enine boyuna tartışıp belki düzeltilebilecek yanları varsa düzeltirsek ileride bu konu incelendiğinde... Yani bu tez meselesi de olabilir, bu konuda çalışmalar belli ki var. Yani cehaletle suçlanan milletvekilleri olarak değil, aksine bu konuyu enine boyuna tartışmış, ileriye görmüş milletvekilleri olarak tarihe geçmeyi ben de isterim Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Peki, teşekkürler.

Ali Rızacığım, buyurun.

ALİ RIZA ÖZTÜRK (Mersin) – Aslında ben bu teklifin görüşülmesinden çok zevk aldım, keyif aldım. Şöyle keyif aldım: Bir kere, hocalarımız, Yargıtaydan gelen yargıçlarımız, keza Danıştay, ilk defa böyle doyurucu bir bilgi verdiler. Eskiden belki Komisyon olarak biz de herhâlde yeteri kadar çağırıyorduk çünkü onlar görmeden yasaları çıkarmak istiyorduk. Burada da bayağı cömert davranmışsınız Başkanım, o nedenle teşekkür ediyorum. Yani özlediğimiz, olması gereken tablo buydu. Biz Yargıtayın yasasını yaparken Yargıtaydakilere haber vermedik biliyorsunuz, HSYK yasasını yaparken onları da gizli saklı yaptık. Bugün iyi bir tablo, bak, görüyorsunuz, ne güzel katkı koyuyorlar.

Şimdi, aslında biz o Borçlar Kanunu'nu, o hukuk usulünü yaparken beraber yaptık.

BAŞKAN – Ve oy birliğiyle yaptık.

ALİ RIZA ÖZTÜRK (Mersin) – Oy birliğiyle yaptık, onu kim Anayasa Mahkemesine götürmüş ben anlamadım.

BAŞKAN – Ben onu özel anlatayım size.

ALİ RIZA ÖZTÜRK (Mersin) – Hâlbuki Anayasa Mahkemesinin hâli belli, oraya gitmez ki o. Ama biz o zaman, onu nasıl olsa reddedecek diye götürmüştüzdür, ne bilelim Anayasa Mahkemesinin böyle bir şey yapacağını.

İSA GÖK (Mersin) – Bu Komisyon görüşmeleri tarihe geçmeli Başkan, çok enteresan şeyler çıkıyor.

ALİ RIZA ÖZTÜRK (Mersin) – Ben bu teklifin hayırlı olmasını diliyorum da yalnız, Başkanım, böyle baştan “Yasalaşmayacak.” dersiniz...

BAŞKAN – Yok, olmaz, yasalaşmayacak demiyorum, bu dönemde yasalaşamayabilir ama öyle bir konsensüs olursa bir saatte çıkar.

ALİ RIZA ÖZTÜRK (Mersin) – Ama esas söz almamın nedenini şimdi hatırladım, yaş ilerledikçe unutmaya başlıyorum artık.

Şimdi, Dilek Hanım dedi ki: “Başkanımız aktif siyaseti milletvekili olarak bırakmak için böyle bir eser bırakıyor.” Ben kabul etmiyorum. Şu nedenle: Başkanımız şu anda aktif siyaseti bırakmıyor, Başkanımız 25’inci Dönem Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı olarak aktif siyaseti öyle bırakacak.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Çok teşekkür ederim.

İsacığım, buyurun.

İSA GÖK (Mersin) – Efendim, tarihe çok güzel notlar düşüldü, burada benim katkım olmasın.

Teşekkür ediyorum, sağ olun.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Adalet Giriş : Tarih : 11/02/2015 Stenograf : Kayıt: Adalet Sayfa: 17

BAŞKAN – Çok sağ olun.

Şimdi, arkadaşlar, Dilek Hanım, siz istediğiniz tarihe kadar ayrı bir çalışma yaparak çünkü bu, tartışılmış şey; bize bir ayrık görüş olarak yani reddeden görüş değil, ayrık görüş olarak... Çünkü Adalet Komisyonu üyelerinin bu güzel teklife “Hayır.” diyeceklerini düşünmüyorum. Ayrık görüş ve seçenek, normlar olarak istediğiniz kadar zaman veririm.

Ben 1’inci maddeyi okutuyorum:

İNSAN ZARARLARI MAHKEMELERİNİN KURULUŞ VE GÖREVLERİNE DAİR KANUN TEKLİFİ

Amaç ve kapsam

MADDE 1- (1) Bu Kanunun amacı, insan zararları mahkemelerinin kuruluş, görev ve yargılama usullerini düzenlemektir.

(2) Bu Kanun, askeri olanlar da dâhil her türlü idari işlem, eylem ve diğer sebeplerden kaynaklananlar ile adli yargının görev alanına giren insan zararlarına ilişkin dava ve işleri görmek üzere görevlendirilen mahkemelere dair hükümleri kapsar.

BAŞKAN – Söz? Yok.

Önerge yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

2’nci maddeyi okutuyorum:

İnsan zararları mahkemelerinin kuruluşu

MADDE 2- (1) İnsan zararları mahkemeleri, Adalet Bakanlığınca Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun olumlu görüşü alınarak her ilde ve merkez nüfusu yüzbinin üzerindeki her ilçede, tek **hakimli** ve asliye mahkemesi derecesinde olmak üzere kurulur. Bu mahkemelerin yargı çevresi, kurulduğu il ve ilçenin mülkî sınırlarıyla belirlenir. Ancak yargı çevresi, Adalet Bakanlığının teklifi üzerine Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca değiştirilebilir.

(2) Büyükşehir belediyesi bulunan illerde, büyükşehir belediyesi sınırları içindeki mahkemelerin yargı çevresi, il ve ilçe sınırlarına bakılmaksızın Adalet Bakanlığının önerisi üzerine Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca belirlenir.

Gerektiğinde, birinci fıkradaki usule göre bir yerdeki insan zararları mahkemesinin birden çok dairesi kurulabilir. Bu durumda daireler numaralandırılır. İnsan zararları mahkemesi kurulamayan yerlerde bu Kanun kapsamına giren dava ve işlere, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca belirlenen asliye hukuk mahkemesince bakılır.

BAŞKAN – Söz? Yok.

Önerge yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

3’üncü maddeyi okutuyorum:

İnsan zararları mahkemelerinin görevleri

MADDE 3- (1) İnsan zararları mahkemeleri;

a) İlgili kanunlar gereğince adli yargıda görülen,

b) Askeri olanlar dahil, her türlü idari eylem ve işlemler ile idarenin sorumlu olduğu diğer sebeplerden doğan, vücut bütünlüğünün kısmen veya tamamen yitirilmesine yahut kişinin ölümüne bağlı maddi ve manevi zararların tazminine ilişkin dava ve işlere bakar.

(2) Yukarıdaki fıkrada belirtilen haller dışında kalan aynı nevi zararlar hakkında dahi bu madde hükmü uygulanır.

(3) İnsan zararını doğuran olayla ilgili diğer zararlara ilişkin davalar, insan zararı davasında bekletici sorun oluşturmaz

BAŞKAN – Söz? Yok.

Önerge yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

4’üncü maddeyi okutuyorum:

Usul hükümleri

MADDE 4- (1) İnsan zararları mahkemelerinde, 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu hükümleri uygulanır.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Adalet Giriş : Tarih : 11/02/2015 Stenograf : Kayıt: Adalet Sayfa: 18

BAŞKAN – Söz? Yok.

Önerge yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Geçici 1'inci maddeyi okutuyorum:

GEÇİCİ MADDE 1- (1) İnsan zararları mahkemelerinin faaliyete geçtiği tarihe kadar açılmış olan davaların görülmesine bulundukları mahkemelerde devam olunur. İnsan Zararları Mahkemeleri bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç 2 (iki) yıl içinde kurulur ve faaliyete geçer.

BAŞKAN – Söz? Yok.

Önerge yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Geçici 2'nci maddeyi okutuyorum:

GEÇİCİ MADDE 2- (1) Diğer Kanunların bu kanuna aykırı hükümleri, bu Kanunun yönettiği anlaşmazlık ve davalarda uygulanmaz.

BAŞKAN – Söz? Yok.

Önerge yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

5'inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 5- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN – Söz? Yok.

Önerge yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

6'ncı maddeyi okutuyorum:

MADDE 6- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN – Söz? Yok.

Önerge yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genelini, tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Bakın, arkadaşlar, benim formülüm şu: Bu, kabul edilir, yürürlük maddesi iki seneye, üç seneye konur, doğrusu bu. Ama bu Komisyonunda imzası geçen, bu Komisyon raporunu imzalayan arkadaşlarımızın bir tarihin kurulma anına şahadet ettiklerini ve bir kurucu metin oluşturduklarını paylaşmak isterim.

Kutluyorum, hayırlı olsun diyorum, saygılar sunuyorum.

Kapanma Saati: 12.43